

Kinwaati ki nkosi ki Pɔɔ tɛ tsɛɛ li kintaashɛ ki Kɔrɛ-ɛŋ

Fiee fi nuuŋ lɛ Kinwaati ki Kɔrɛ-ɛŋ ki nkosi kini

Kintaashɛ ki beniin bɛ kimbeenche-ɛ ki Kɔrɛŋ ɛ Pɔɔ wu tɛ bɛchi. Tɛ tsɛɛ kinwaati ki nkosi kini le tiifi be kii shɛŋ yi be gɛɛ li Krai li mɔɔ biee bimukii Krai. Kɔrɛŋ wuni tɛ nuuŋ kintsii ki ntsooŋ tɛ nduungi fe, beniin bɛ fe tsakisi yi kii ntse wu kwɛɛŋ wube, fiee kii nyɛŋ yi bukwɛɛ nuuŋ tɛ fe nge, be se lɛki tɛ li benyɔ-ɔ nge. Pɔɔ tɛ yɔ nge lɛ kinwaati kini nuuŋ kii biee bi tɛ dzeɛŋ yɛ kɛ bi tɛ kɛti lɛ beniin bɛ kimbeenche linti. Kintsii ki 13 nuuŋ ki doonchi le kinƙɔŋgise nuuŋ nya yi Nyɔ yi yeki nyá chi. Kintsii ki 13 kilu yɛŋgi le ɛ ki ki beniin nge kii lɛ kinwaati kini.

Bikoo bi biee bi lɛ kinwaati kini-i

1:1-9 Mbɛɛche

1:10-4:21 Buga lɛ kintaashɛ ki beniin bɛ kimbeenche-ɛ

5:1-7:40 Kii ntse wu nyɛŋ yi bukwɛɛ mɔɔ ntse wu kwɛɛŋ bee nyumi

8:1-11:1 Kii beniin bɛ Krai lɛ bɛ kii bɛ nuuŋ yɛ beniin bɛ Krai kɛ

11:2-14:40 Si nuuŋ kintaashɛ ki beniin bɛ kimbeenche ni be feti biee bɛ dze yi nuuŋ be ni be lɛki li Nyɔ-ɔ le

15:1-58 Nyɔ gii naa buu beniin bɛ kimbeenche-ɛ li kwe-e nɛɛ si yi tɛ buu Jiso li kwe-e

16:1-4 Nya yi bε tē nyε li mfie beniiŋ bε Krai bε
Judiya lu

16:5-24 Nachε wu Pɔɔ tē fε mɔɔ kimerisε ki bieε lε

¹ Ε mi Pɔɔ wu Nyɔ tē teenŋ li mbeeche we le ni
nnuunŋ wi wu ntonŋ wu Krai Jiso. Miɔ tεε Sostεnε wu
ŋwaanεŋ wusεŋ.

² Kinwaati kini giinŋi kεε li kintaashe ki beniiŋ bε
Nyɔ-ɔ ki Kōrēŋ, ki yi tsaa yi taashe yi gεε chichi bε
Krai Jiso. Nyɔ tē teenŋ beŋ le nε ni nε nuunŋ beniiŋ bε
nuunŋ bee, si beniiŋ bechu bε teenyi bukoonŋ bu Taa
Jiso Krai li bintsii bichu ti nuunŋ. Nuunŋ Taa wu be
nεε si nuunŋ tε wusεŋ.

³ Nyɔ Baa wusεŋ bε Taa Jiso Krai doonche shénŋ
yibe yi dzeenŋ li be-enŋ tuu nyε beŋ mbeεŋgii.

*Pɔɔ nyε kiyɔɔni kii shénŋ yi Nyɔ yi dzeenŋ li beniiŋ bε
Kōrε-εŋ*

⁴ Nti mbeε nyεε kiyɔɔni li Nyɔ-ɔ mfi kwi kii beŋ,
kii mfie wu Nyɔ fi beŋ, si nε taashe bε Krai Jiso.

⁵ Si nε taashe baa bε Krai Jiso lε, Nyɔ se shooshe yε
bulofu li yi yinε lε dzé chichi chichi-i, teege le nε ni
kii bieε bichu, nε tuu nε kii ntefu fieε fichu bujɔŋ.

⁶ Bulofu buni li be-enŋ teendi le ntonŋ wu nε tē woo
kii Krai nε fi baa wu.

⁷ Si fi nuunŋ lε nε baa dεeni nε fuki yε nya yi Nyɔ
yimi kε, si nε tεŋgi baa mfi wu Taa wusεŋ wu Jiso
Krai gii naa busε.

⁸ Wu wu Taa wusεŋ wu Jiso Krai gii fε beŋ nε
ni nε lemi nε tεemi nsiinŋ fε kimerisε-ε, nε tē kεmε
ŋgunu bu jobε chee chil-u kε.

⁹ Nyɔ nuunŋ Nyɔ yi ti lemi li jε yee. Ε yih yi tē
teenŋ beŋ, le beŋ bε Nwani wu Jiso Krai wu nuunŋ Taa
wusεŋ nε ni nε nuunŋ li leke li Nyɔ-ɔ.

Ntifi kii buga

¹⁰ Bēŋwaanēŋ, nlēkɔɔ bēŋ li bukoon bu Taa wusēŋ wu Jiso Krai le bēŋ bēchu taashe nē ni nē nuuŋ li kimfime ki mumkpa-aŋ. Kiin buga ni bu nuuŋ le be-eŋ lenti kē. Nē ni nē nuuŋ li fiko fimumkpa-aŋ, nē kēmi mbeechē mumkpaŋ, nē nindi li fiee fimumkpa-aŋ.

¹¹ Ntiitɔɔ ni bēŋwaanēŋ, kife beniiŋ bē li yih yi Klo-o tee baa mi le nē shiin baa nē tsuki ntsoon le be-eŋ lenti.

¹² Fiee fi ntiiti nuuŋ le wi dzeti kween le bikɔɔ nuuŋ Pɔɔ, wi wumu kween le bikɔɔ nuuŋ Apolo, wi wumu le bikɔɔ fiee nuuŋ Sefa,* wi wumu le bikɔɔ fiee nuuŋ Krai.

¹³ Fi nuuŋ le bē gache baa Krai li binke-ε li binke-ε ni? E Pɔɔ wu bē tē ta li kintaŋ li kii bēŋ ni? Mɔɔ bē tē lii bēŋ li dzɔɔ li bukoon bu Pɔɔ le le?

¹⁴ Nyεεɔ kiyɔɔni li Nyɔ-ɔ le nti mēŋ ki lii kē wi wumu li be-eŋ li dzɔɔ fuki nēε Krispu bee Gayon kwaa nsin kē,

¹⁵ kiin wi ni ni kwenŋi le bē tē lii wu li dzɔɔ li bukoon bwen kē.

¹⁶ Ihiin, ntē lii tē Tefana bē beniiŋ bē li wuu yih li dzɔɔ. Fuki le nsin, mēŋ yē ntuu ŋkii wi wumu wu mi lii li dzɔɔ kē.

¹⁷ Tē kēε le Krai ti mēŋ ki ton kē mi le mbē ni nlisi beniiŋ li dzɔɔ kē. Tē ton mi le mbē ni ntiiti nuuŋ ton we wu dzeŋ. Mfenjisi yē bē jé yi bufii bu wi wo-on kē, le kiin bunŋa bu kwe yi Krai tē kwi li kintaŋ li naa to fiee fi yee kē.

Krai nuuŋ bunŋa bē bufii bu Nyɔ-ɔ

* **1:12** Bukoon bu Sefa buni nuuŋ tē le Pita.

18 Fi fiεε le nton wu dzeen wu nuun le Krai tē kwi li kintaan li nuun yoomfε li bēniin bε lεε li. Se nuun le, nton wuni nuun bunga bu Nyɔ-ɔ li bee bε yi ti suuti.

19 Fi fiεε ε bε tē tseε le,
 “Ngii nlεeshe bufii bu bēniin bε doonchi bufii lε,
 nshaanshe bε mbeeche bε bēniin bε doonchi le be
 kii nge.”

20 Si fi nuun ni, bēniin bε doonchi bufii dēeni nuun fεŋ? Bēniin bε tiifi bēnchi bε Nyɔ-ɔ nuun fεŋ? Bēniin bε tēchini bīee li mfi wuni nuun fεŋ? Mɔɔ Nyɔ doonche yε le bufii bu laankwiin nuun nεε kiyoomfε ni?

21 Fiεε fīee fi Nyɔ yi kii bīee bichu nge tē fε le nuun bēniin bε li nshε yini tē naa kεε yi bε bufii bu bee kε. Yi tē nache le nuun nεε yi soo nuun bēniin bε bεŋ nton wu tē fenjisi wuni wu bēniin ŋiŋgi le ε kiyoomfε.

22 Bɛjuu wεki le be ŋεŋ fīee fi doonchi bunga bu Nyɔ-ɔ be se bεŋ, Bɛgrik wεki bufii bu fīee lε be se bεŋ.

23 Se nuun le, tε fenjisi fīseŋ kii si bε tē ta Krai li kintaan li. Fi se tuu fi tɔnyi Bɛjuu butɔnye. Bēniin bε nuun yε Bɛjuu kε ŋiŋgi le ε kiyoomfε.

24 Se nuun le, li bēniin bε Nyɔ tsaa li, mɔɔ nuun Bɛjuu, mɔɔ nuun Bɛgrik nton wu kii Krai wuni nuun bunga bu Nyɔ-ɔ bε bufii bu Nyɔ-ɔ bu nɔŋa.

25 Fi nuun lε, kifε fīee fi yεŋgi le fi nuun kiyoomfε li Nyɔ-ɔ nuun bufii bu yεki nεε bu wiwon buchu. Fīee fi yεŋgi le Nyɔ biεŋgi bɔ li fi-i, fi nuun bunga bu yεki nεε bu wiwon buchu.

26 Bɛŋwaanεŋ, beeche yεεŋ bēniin bε nε tē saa nε nuun mfi wu Nyɔ tē tsaa bεŋ. Bεŋ nge tē nuun yε

bēniin bē bufii lē si bēniin bē laan̄kwiin wēki kē. Bēn̄ ŋge tē nuun̄ yē bēn̄ga kē. Bēn̄ ŋge ti mēēŋ ki bō kē li bini bi bēniin bē nōŋa bē ŋge kē.

²⁷ Se nuun̄ le, Nyō tsaa nēē bibere bi li nshē yini le fi fē le bē bufii lē kēmē buya, yi tsaa bē biēŋgi bō li nshē yini le yi fē bēn̄ga nuun̄ bē buya.

²⁸ Nyō tē tsaa bīē bi bēniin dzeti laan̄kwiin li nshē yini-i, mōō bīē bi bēniin nyamisi, tsaa mōō bīē bi nuun̄ yē bīē kē, le fē le bīē bi bēniin ŋiŋgi to bīē bi yēē.

²⁹ Yi tē fē lē, le kii wiwon̄ ni tuu tsakisi yi lē yi-i lii.

³⁰ E yi yi Nyō yi tē taashē bēn̄ bē Krai Jiso. Yi fē Krai nuun̄ dze yi bufii bu nōŋa li bē li, yi se fē tē yi leeki bē tsaan̄ lē yi-i lii, yi nachē bē yi gēē li bēniin bē li, yi soon̄ bikoo bisēŋ li tsan̄ yi ŋgē-ē.

³¹ Fi se tuu fi nuun̄ si bē tē tsēē le,
 “E wi tsakisi yi,
 ni tsakisi yi nuun̄ bē fīē fi Taa feti.”

2

Nton̄ wu kii Jiso Krai wu bē tē taan̄ li kintaan̄ li

¹ Bēn̄waanēŋ, nē kimi mfi wu ntē mbē lē be-ēŋ le ntee nton̄ wu Nyō li be-ēŋ wu tē shiin̄ nuun̄ lē munyiikōō li. Nti mēēŋ ki mbē kē fiēŋ le ni n'yeti jē yi kintsakisē yi kē bē bufii bwen̄ kē,

² kifē mfi wu ntē nnuun̄ bē bēn̄ ntē nsōnē le nnuun̄ ntē ŋgēē bufii li fīē fimu fuki le ni ntiiti nēē nuun̄ kii Jiso Krai bē si bē tē taan̄ wu li kintaan̄ li nsin̄ kē.

³ Mfi wu ntē nuun̄ tēēbēŋ, ntē weeti, nchēndi, ŋkēeti weseēŋ.

⁴ Mfi wu ntè n'yeti mfenjisi nton wu dzeen li be-en, ntè ntiiti yε nuun bε jé yi bufii yi yiki kε. Ntè ŋgii ntiiti nuun bunga bu Fiana yi waan bu tē doonchi chεen wulu.

⁵ Ntè mfeti ε, le kiin nε ni gεε shén li bufii bu wiwon kε, se nuun le nε gεε nuun li bunga bu Nyɔ-ɔ.

Bufii bu Nyɔ-ɔ

⁶ Beniin bε ti lemi bε Nyɔ be tεemi, tε ti nyεε bufii li bee. Bufii buni se nuun yε bu laan̄kwiiŋ kε mɔɔ nuun bu noo ε wu sɛki laan̄kwiiŋ dεeni kε. Bunga bu bee gii bu ma bu la li yee li.

⁷ Bufii bu Nyɔ-ɔ bu nɔŋa bu ntè tiiti buni nuun fiee fi tē shiin fi nuun ε munyiikɔɔ li beniin tē kεε kε. Bufii bulu ε Nyɔ yi tē nache nshε mεen yi se bechi, le ke naa bε fε tεeben ni tē nuun ε bunɔŋa bwee li lenti.

⁸ Bufii buni nuun wi wumu li kintutu ki beniin bε sɛki dεeni kii yε kinyi kilu kε, kifε gii le be ni be kii, gii nuun be tan̄ε Taa wu bunɔŋa li kintaan li kε.

⁹ Se nuun le, li bee li, fi fieε si bε tē tsεε le,
 “Biee bi lii ti mεen saa ki ŋεen kε,
 bintoon mεen saa ki woo kε,
 wi ti mεen saa ki beechε kε,
 ε bi bi Nyɔ tē nache li beniin bε kɔŋgisi yi-i.”

¹⁰ Nyɔ fε yε Fiana yee doonche biee bini li bee li. Fiana yi Nyɔ yi ti tεeti biee bichu, yi tεeti tε mɔɔ munyiikɔɔ mu Nyɔ-ɔ,

¹¹ kifε nuun wi wumu tε kεε fiee fi wi wumu beechi li shén yee li fuki fiana yi mwε yi nuun li yi yee li nsin kε. Fi fieε nεε tsaan si nuun wi tε kεε fiee fi Nyɔ beechi fuki Fiana yi Nyɔ nsin kε.

¹² Fiana yi Nyɔ tɛ nyɛ li bee li nuuŋ yɛ yi li nshe yini-i kɛ. Fiana yini tɛ dza fɛ Nyɔ-ɔ le yi fɛ tɛ se kɛɛ nyá chi yi Nyɔ tɛ nyɛ li bee.

¹³ Tɛ se tiiti bieee bini nuuŋ yɛ bɛ jé yi bɛ tifi bɛ bufi bu wiwoŋ kɛ. Tɛ tiiti nuuŋ bɛ jé yi Fiana yi Nyɔ tiiti bee lu, tɛ se naanyi bieee bi cheɛŋ bi Fiana yi Nyɔ-ɔ li beniin bɛ kɛmi Fiana yi Nyɔ.

¹⁴ Wi wu mɛɛŋ ki kɛmɛ kɛ Fiana yi Nyɔ li yi yee li ti fii yɛ bieee bi Fiana yi Nyɔ-ɔ kɛ. Dzɛti fiee tuu ŋiŋgi le ɛ bieee bi kiyoomfɛ-ɛ. Nuuŋ tɛ kɛɛ si bi nuuŋ kɛ, kifɛ ɛ Fiana yi Nyɔ yi nuuŋ yi fɛ wi se kɛɛ bieee bilu.

¹⁵ Se nuuŋ le, wi wu Fiana yi Nyɔ nuuŋ li yi yee li nuuŋ nɛɛ taa fiee fichu bujɔŋ kɛɛ kinyi kilu, wi nuuŋ yɛ lu wu nuuŋ taa bieee bi wɛɛ wi kɛ.

¹⁶ Fi fiɛɛ ɛ bɛ tɛɛ le,
 “Wi nuuŋ yɛ lu wu kii fiee fi Taa beechi
 ke se tifi Taa kɛ.”
 Se nuuŋ le, tɛ kɛmi baa bɛmbɛechɛ nuuŋ bɛ Krai kɛmi.

3

Beniin bɛ Krai ni be nuuŋ kimfime kimumkpan

¹ Bɛŋwaanɛŋ, mfi wu tɛɛbɛŋ tɛ tɛ nuuŋ, ntɛ ŋkɛmi yɛ le ni n'yeti li be-ɛŋ si beniin bɛ wuki nuuŋ li tsan yi Fiana yi Waan li kɛ. Ntɛ ntuu ntiiti li be-ɛŋ si beniin bɛ mɛɛŋ be biki tɛ nuuŋ bieee bi nyan yi bwin kɔŋgisi, mɔɔ bɛ mɛɛŋ si mwɔnu mu bwi le dze yi Krai li.

² Ntɛ nyɛɛ nuuŋ mbeen li be-ɛŋ. Nti mɛɛŋ ki nyɛ kɛ bɛŋ bieee bijɛ bi tɛɛmi kɛ, kifɛ nɛ ti mɛɛŋ ki kɔchɛ kɛ. Mbɛ mbochu dɛɛni nɛ mɛɛŋ baa nɛɛ ki kɔchɛ kɛ.

³ Nε mεεŋ baa nε biki nεε nuuŋ biee bi nyan yi bwiŋ kəŋgisi. Si nε mεεŋ bε shén yi yεchi, nε tsuki ntsooŋ li yi yinε-ε ni, fini doonchi nεε le nε biki baa nuuŋ nyan yi bwiŋ ni? Mɔɔ fini doonchi nεε le nε mεεŋ baa nε kεmi kinge ki bēniin bε laaŋkwiin lε nεε ni?

⁴ Wi dzeti tuu kweenj le bikɔɔ fiee nuuŋ Pɔɔ, wi wumu le bikɔɔ nuuŋ Apolo. Fini doonchi nεε le nε feti baa tε nuuŋ si bēniin bε laaŋkwiin ni?

⁵ Apolo nuuŋ noo, Pɔɔ se nuuŋ noo? Tεε wu bεchu nuuŋ nεε bɔɔŋ bε nime-ε bε Taa lε, bε tē fε nε gεε shén li yi yee li, wi nindi chee nime si Taa nyε li wuu.

⁶ Chenj nime tē nuuŋ le ntɔyε nuuŋ ŋɔ, chi Apolo nuuŋ le ni mwachi dzɔɔ, ε Nyɔ yi se feti yi kuu.

⁷ Bεdεeni, wi wu tɔyi ŋɔ bε wi wu mwachi dzɔɔ nuuŋ yε mɔɔ fiee kε. Nyɔ yi feti bi kuu ε yi kwaa yi nuuŋ fiee.

⁸ Wi wu tɔyi bε wu mwachi dzɔɔ nuuŋ nεε yεεŋ, Nyɔ gii yi soonj wi kwikwi biki nime chee.

⁹ Tε se taashe baa tε nindi nime chi Nyɔ-ɔ. Nε baa wε wu Nyɔ nε tuu nε nuuŋ yi yee.

¹⁰ Ntē gwanj kimfoo ki yih yilu-u si wi wu ŋgwanu wu gbɛŋgi kii nime chee, biki mfie wu Nyɔ wu yi tē nyε li mi-i. Si ntē mfε lε, wi wumu se gwendi yih yilu. E wi tuu gwendi li kimfoo kini-i, ni kii tε si gwendi.

¹¹ Nε ni nε kii le kimfoo ba nεε ki bε tē fε ki nuuŋ Jiso Krai, nuuŋ wi tε fε kimu kε.

¹² Bēniin se gwendi lu bε biee chichi chichi. Wi wumu dzeti dzɔ kikwa ki yεchi, wi wumu dzɔ ki ncherere, wi wumu dzɔ nuuŋ ta yi tεemi kwa bε se gwendi lu. Wi wumu nuuŋ biti, wi wumu yoonj,

wi wumu yɔchɛ se gwɛndi lu.

¹³ Mɔɔ be gwɛndi nin le, jobɛ bɛɛ chɛɛ chi bɛ gii bɛ nɛŋ si nime chi wi-i nuun mfi wu chi bo fɛ waan, jobɛ chi Krai gii naa ni bɛɛ bɛ wi. Wi wulu se gii wu mɔŋ nime chi wi-i bɛ nɛŋ si chi nuun.

¹⁴ Ɛ fiee fi wi gwan li kimfoo kini ba ndoru sin, kɛ mwɛ gii kɛmɛ kinsomfu.

¹⁵ Ɛ fi do, mwɛ lɛɛ kinderi kee, wu kibɛɛ gii bɔnɛ, se nuun le ni nuun si wi wu ka li wi-i.

Bɛniin bɛ Krai lɛ nuun yih yi muntofi yi Nyɔ

¹⁶ Nɛ kii yɛ le nɛ nuun yih yi muntofi yi Nyɔ, Fiana yi Nyɔ se tsiin li yih yinɛ-ɛ ni?

¹⁷ Ɛ wi biifi yih yilu, kɛ Nyɔ gii yi lɛɛ mwɛ, kifɛ yih yi muntofi-i yi Nyɔ ti wuuti lɔɔ, nɛ se baa yih yilu.

¹⁸ Kiin wi ni yɛŋgi bɛ yi yee kɛ. Ɛ wi wumu li be-ɛŋ beechi le kɛmi bufii si nshe yini wɛki, to kibere ke se kɛmɛ bufii bu bufii.

¹⁹ Ntiiti ni kifɛ bieɛ bi bɛniin bɛ laanƙwiin nɛŋgi le ɛ bufii nuun bi Nyɔ nɛŋgi le ɛ kiyoomfɛ. Ɛ fi fi bɛ tɛ tsɛɛ le,

“Nyɔ dzeti nɛɛ nuun bufii bu bɛniin bɛ doonchi le
be kɛmi bufii
yi keeti be lu.”

²⁰ Fi tuu fi nuun ɛ bɛ tsɛɛ le,
“Taa kii le bieɛ bi bɛniin bɛ bufii lɛ beechi
nuun nɛɛ bi li yee li.”

²¹ Fi se tuu fi nuun le, kiin wi ni tsakisi yi le wi wumu nuun wu mwɛ kɛ, kifɛ bieɛ bichu nuun binɛ.

²² Pɔɔ kɛ Apolo kɛ Sefa kɛ nshe yini kɛ ntɛ kɛ kwe kɛ bieɛ bi dɛɛni kɛ bi mɛɛŋ bi se naa bi bɛ, nuun binɛ bichu,

²³ nɛ nuun bɛ Krai lɛ, Krai se nuun wu Nyɔ.

4

Kiinj beniinj be Krai le ni be tsakisi yi be wi ke

¹ Fi be fi dzɔɔŋ le nɛ ni nɛ dzeti le tɛ nuun bɔɔŋ be nime-ɛ be Krai le be Nyɔ nyɛ nime chee chi nton wu tɛ shiinj nuun le munyiikɔɔ li li tsan yi bee.

² Fi se tuu fi nuun le, wi wu be nyɛ nime li tsan yee li kɛmi le ni feti si te kikoo we wɛki.

³ Li mi-i, benj kɛ yih yi nsa yimi yi sɛki mi, nnuun ntɛ ndzɔ le ɛ fiee fimu kɛ. Nnuun ntɛ mɔɔ nsaa yi yɛŋ kɛ.

⁴ Fiee nuun yɛ lu li shɛŋ yɛŋ fi sɛki mi kɛ. Se nuun le, fiee fimu doonchi yɛ le ŋ'wuutɔɔ kɛ. Ɛ nɛɛ Taa kwaa wu gii saa buu mi.

⁵ Bɛdɛɛni, kiinj nɛ ni tuu nɛ sonde nsa mfi ŋkɔchine nsinj kɛ. Nɛ tɛŋgi Taa be. Ɛ wu wu gii buu biee fɛ waan bi be nyikɛ li kijibɛ-ɛ dɛɛni, sɛnsi biee bi be kɛmi li shɛŋ yi bee. Nɛɛɛ, Nyɔ gii yi pia wi kwikwi wu be kɛmi le be pia.

⁶ Bɛŋwaanɛŋ, biee bi ntiiti kii tɛɛ Apolo bini nuun le bi fi benj, le ke nɛ laanche li bee li nɛ ni nɛ feti fiee nɛ biki nɛɛ nuun fiee fi be tɛɛɛ. Bɛdɛɛni, nɛ mɛɛŋ yɛ le nɛ ni nɛ tsakisi yi be wi wumu nɛ dzeti le mwɛ wɛ fɛkwiiŋ kɛ.

⁷ Ɛ noo wu fɛ le ɔ ni ɔ nuun chichi li wi wumu? Ɛ la fi ɔ kɛmi fuki fɛ be nyɛ li wɛ-ɛ nsinj? Si fi nuun lɛ, fi geɛŋ ɔ se tsakisi yi kɛɛ be mɛɛŋ ki nyɛɛ li wɛ bu nyɛ kɛ?

⁸ Mɔɔ nɛ dzeti baa le nɛ kɛmi baa fiee fichu, nɛ nuun beniinj be bulofu-u, nɛ sɛki si bɛmfɔŋ bee nsinj ni? Wi dzɔɔ le nɛ baa bɛmfɔŋ kitun ke tɛ se bɔɔŋ tɛ fe tɛɛbenj ni tɛ sɛki bee bɛchu.

⁹ Mi ŋeŋgɔɔ le Nyɔ tuu yɛ yi gɛɛ bee, bee tɛ nuuŋ bɔɔŋ bɛ nto-ŋ bɛ Jiso bɛ binshiingɪ. Tɛ nuuŋ si bɛniin bɛ bɛ giingɪ le bɛ woyɛ gbanaa. Tɛ to baa binjiinjii li nshe yini bi bɛniin mɔɔ bɛnchindaa bɛ Nyɔɔ bichi.

¹⁰ Tɛ to baa bibere kii Krai, se nuuŋ le nɛ nuuŋ bɛniin bɛ Krai bɛ bɛ kii ŋge. Tɛ nuuŋ bɛniin bɛ biɛŋgi nɛ nuuŋ bɛ bɛŋga. Bɛniin guundi bɛŋ, bɛ dzeti bee fɛkwiin.

¹¹ Mbɛ mbochu dɛɛni, tɛ baa bɛ dzeen, ndɔɔŋ se wondini bee, tɛ lisi nuuŋ binshaanshe bi ndú, bɛniin se ŋ'wɛki bɛ bee, tɛ se kɛmi yɛ kintsii ki ntse-ɛ kɛ.

¹² Ɛ bee tɛ gwenini tɛ nindi bɛ tsan yisɛŋ tɛ se jii fiee. Bɛniin tuu bɛ gaashi bee, ɛ bɛniin gaashi bee tɛ lɛki nuuŋ kimbɔnɛ li bee. Ɛ bɛ biindi bikaa lɛ bɛsɛ jin, tɛ kɛndi nɛɛ nuuŋ shɛŋ.

¹³ Ɛ bɛ tiiti jɛ yi bifi li bee li tɛ tusi nuuŋ bɛ jɛ yi mbɛɛŋgii, mbɛ mbochu dɛɛni, tɛ baa si bieɛ bi bɛ gii bɛ too lɛ fween. Tɛ to baa nuuŋ bimfɔ bi bieɛ lɛ li nshe yini-i.

¹⁴ Ntsɛki yɛ bieɛ bini li be-ɛŋ ni le ŋ'wɛki le nyɛ bɛŋ buya kɛ. Ntiifɔɔ bɛŋ si bɔɔŋ bɛŋ bɛ nuuŋ shɛŋ yɛŋ.

¹⁵ Mɔɔ nuuŋ le nɛ kɛmi bɛniin ŋge bɛ fenjisi bɛŋ kii Krai, kɛ fi nuuŋ yɛ le nɛ kɛmi yɛ bɛchaa bɛnɛ ŋge kɛ. Ɛ mi wu nuuŋ chaa wunɛ, kifɛ ɛ mi wu ntɛ mfɛ nɛ se taashɛ bɛ Krai Jiso mfi wu ntɛ mfenjisi nton we wu dzeen li be-ɛŋ.

¹⁶ Bɛdɛɛni ŋlɛkɔɔ le nɛ ni nɛ tɔɔmi bikaa binɛ nɛɛ si ntɔɔmi mbien.

¹⁷ Fieɛ fieɛ fi mi nton Timɔti lɛ be-ɛŋ, wu nuuŋ ŋwaanɛŋ li Taa li, nuuŋ shɛŋ yɛŋ, se lemi tɛ li nton

wuni bε shén yee chi. Gii bε tuu kimi ben si ntse wεŋ si wi wu Krai nuuŋ. Fiee fi gii tee ben nuuŋ nεε fi ndenḡḡḡ mfenjisi li bintaashε bi bεniin bε kimbeenche-ε bechu li bintsii bichu-u.

¹⁸ Bεniin bamu li be-eŋ linti bechi baa be tsakisi yi kife be beechi baa le mmeen yε ntuu mbε le be-eŋ kε.

¹⁹ Se nuuŋ le, ε Taa ben, kε shε ɔ niin ntuu mbε. Mfi wu mi mbε, nse ηεŋ laa bεniin bε tsakisi yi belu kuundi nuuŋ kimfime mḡḡ be kεmi nuuŋ ηwaani buŋga bu la le,

²⁰ kife bumfḡŋ bu Nyɔ-ɔ nuuŋ yε fiee fi kimfime ki kumfε-ε kε. ε fiee fi buŋga bu dzeti nuuŋ fε Nyɔ-ɔ.

²¹ Nε beechi le ηgii mbε niŋ? Nε beechi le ηgii ni mbεε bε fiŋwaan mḡḡ bε shén yi kinḡḡŋgise bε yi mbeεŋgii le?

5

Bε buu wi wu nyεŋ yi bukwεε li bεniin bε Krai linti.

¹ Bε gbεεŋ baa bε tee mi cheεŋ cheεŋ le ntse wu nyεŋ yi bukwεε yε le be-eŋ lenti, nyεŋ yi bukwεε yilu se nuuŋ yi wi wu kii yε mḡḡ Nyɔ kε nuuŋ tε naa mḡŋ kε. N'wukḡḡ le wi wumu li be-eŋ linti dzetḡḡ kwεε tee.

² Nε ηεŋ baa ηwaani yini nyεŋ ni nε se tε de kwe bu dε kε, nε tuu nε tsakisi nuuŋ yi ni? Nε kεmi le nε buu ηwaani wεε wi wu mḡŋ fini fiee li be-eŋ linti.

³ Mḡḡ si nnuuŋ yε tεeben gbanaa kε ni, mi η'wε nεε tεeben li Fiana-a. Mi nsondḡḡ nsa kituŋ nεε kεε mi η'wε bε ben kundi wi wu mḡŋ ηwaani fieε fiee.

⁴ Li bukoon bu Taa wuseŋ wu Jiso-o, mfi wu nε shee, nse nnuuŋ bε ben li fiana-a, buŋga bu Taa wuseŋ wu Jiso nuuŋ tε fe,

⁵ nɛ dzɔ wi wulu, nɛ nyɛ li tsán yi Sata-an, biifi nyan ye, fiana yee se naa yi bɔnɛ jobɛ chi Taa wusɛŋ naa wu kaari wu bɛ.

⁶ Nɛ tsakisi baa yi ni fi tɛ dzɔɔŋ kɛ. Nɛ kii nɛɛ le bɛ ti dzeti kishee niŋ bɛ tɔ li musu-u, ki se biee ki fɛ musu malu mɛnchu fooki ni?

⁷ Buu yɛɛŋ kishee ki nuuŋ ntɛ wunɛ wu fichi li yi yinɛ, nɛ se to nuuŋ bɛniŋ bɛ fɛŋ si musu mɛ bɛ mɛɛŋ ki gɛɛ kɛ kishee le kɛ, nuuŋ lɛ nɛ nuuŋ lɛ. Nɛ kɛɛ le Krai nuuŋ Nɔwɛ Nshɔɔŋ wu Nyɔ tɛ fɛ fintofi lu li tɛɛbɛŋ nɛɛ si wu bɛ ti sɛɛti mfi wu Tsɔnɔ chi N'yafuwee.

⁸ Nɛɛ lɛ, tɛɛbɛŋ nuuŋ si bɛniŋ bɛ jii Tsɔnɔ chi N'yafuwee nuuŋ bɛ kibe le ki bɛ mɛɛŋ ki gɛɛ kɛ kishee le kɛ, ki nuuŋ shɛŋ yi wuuti mɔɔ chɛɛŋ. Kiŋ tɛɛbɛŋ ni tɛ nuuŋ si bɛniŋ bɛ jii Tsɔnɔ chini nuuŋ bɛ kibe le ki fichi ki bɛ tɛ gɛɛ kishee le ki nuuŋ ntɛ wu bifi mɔɔ kɛŋge ki bifi-i kɛ.

⁹ Lɛ kɛŋwaati ki ntɛ tsɛɛ li be-ɛŋ, ntɛ ntɛɛ le kiŋ nɛ ni nɛ fiinsini yi bɛ bɛniŋ bɛ lɛti bukwɛɛ kɛ.

¹⁰ Ntɛ ntiiti yɛ nuuŋ kii bɛniŋ bɛ li nshɛ yini-i bɛ lɛti bukwɛɛ, kɛ bɛ lii yɛchi bɛ li biee li, kɛ bɛ bonyi bintsii bɛ kwachi biee bi bɛniŋ lɛ, kɛ bɛ lɛki li bɛnyɔ bɛ li yee li kɛ. Ɛ nuuŋ ŋwaani beeyɛ kɛ nɛ kɛmi baa le nɛ dza li nshɛ yini-i.

¹¹ Ntɛ ntiiti nuuŋ le kiŋ nɛ ni nɛ fiinsini bɛ wi wu teenyi yi yee le wɛ ŋwaani wusɛŋ li Krai, tuu lɛti bukwɛɛ, kɛ wu lii yɛchi wu li biee li, kɛ lɛki li bɛnyɔ bɛ li yee li, kɛ gaashi bɛniŋ, kɛ wundi mbiŋ mɛ keeti wu, kɛ bonyi bintsii kwachi biee bi bɛniŋ lɛ kɛ. Kiŋ wi ni mɔŋ le ji biee bɛ ŋwaani wɛɛ wi kɛ dududu.

¹² Ɛ kintsii kisɛŋ le tɛ ni tɛ sɛki bɛniin bɛ ti nuun yɛ lɛ kintaashe ki bɛniin bɛ kimbeenchɛ-ɛ lɛnti kɛ. Bɛniin bɛ nuun tɛ ni tɛ sɛki be nuun bɛ nuun lɛ kintaashe ki bɛniin bɛ kimbeenchɛ-ɛ lɛnti.

¹³ Nyɔ gii yi saa bɛniin bɛ nuun yɛ li lɛkɛ li Nyɔ-ɔ kɛ. Kɪŋwaati ki Nyɔ-ɔ tiiti le,

“Buu yɛɛŋ wi wu kɛmi kɪŋge ki bifi li be-ɛŋ linti.”

6

*Kiin wi wu kimbeenchɛ gɛɛŋ sɔɔmi wumu li
bɛniin bɛ nuun yɛ bɛ kimbeenchɛ-ɛ kɛ*

¹ Fi mɛɛŋ ki dzɔɔŋ kɛ le wi wumu li be-ɛŋ linti ni kɛmi fiee bɛŋwaani fɛ nuun gɛɛŋ sɔɔmi li bɛniin bɛ nuun bɛ Nyɔ-ɔ, ka tuu gɛɛŋ sɔɔmi nuun li bɛniin bɛ feti yɛ biee bi tsaan kɛɛ.*

² Nɛ kii yɛ le bɛniin bɛ nuun bɛ Nyɔ-ɔ gii naa be saa bɛniin bɛ nuun bɛ li nshɛ yini ni? Ɛ nuun bɛŋ nɛ gii nɛ naa nɛ saa be, kɛ nuun nɛ lee ki saa kɛ biee bi mwɛsimwɛsi lɛ be-ɛŋ lɛnti kɛ ni?

³ Nɛ kii yɛ le tɛ gii tɛ saa bɛnchindaa bɛ Nyɔ-ɔ kɛ ni? Si fi nuun lɛ, kɛ nuun nɛ kɛɛ nsawu biee bi kɛti li ntɛ wu dɛɛni bujɔŋ.

⁴ Ɛ biee si bini kɛtɔɔ, nɛ geɛŋ nɛ dzɛti bi nɛ giingɪ bɛ bi limfwe li bɛniin bɛ kɛmi yɛ kintsii lɛ kintaashe ki bɛniin bɛ kimbeenchɛ-ɛ lɛnti kɛ dududu?

⁵ Buya kɔɔ bɛŋ. Fi nuun le wi nuun yɛ lɛ be-ɛŋ lɛnti wu kɛmi bufii bu nuun sondɛ nsa wu wi bee ŋwaani ni?

* **6:1** Bɛniin bamu bɛ Kōreŋ tɛ ŋingɪ le fi dzɔɔŋ le bɛ fɛkɛ bugoo kɛ

⁶ Nē se dzɛti baa wi tuu dzɔ ŋwaani gɛɛŋ sɔɔmi, sɔɔmi nuuŋ li bɛniin̄ bɛ nuuŋ yɛ bɛ kimbeenche-ɛ kɛ.

⁷ Fiee fi nuuŋ le nɛ ni nɛ kɛmi bɛnsa lɛ be-ɛŋ lɛnti kwaa, doonchi fiɛɛ le nɛ we baa kituŋ. Nuuŋ nɛ tɛ gɛɛ nuuŋ le bɛniin̄ bamu ni be feti biee bibifi li be-ɛŋ kɛ ni? Nuuŋ nɛ tɛ gɛɛ tɛ nuuŋ le bɛniin̄ bamu ni be feti kimfi bɛ bɛŋ ni?

⁸ Se nuuŋ le, ɛ bɛŋ nɛ dzɛti nɛ tuu nɛ feti biee bibifi nɛ tuu nɛ feti kimfi, teege fɛ wi feti biee bini nuuŋ bɛ ŋwaani.

⁹ Nē kii yɛ le bɛniin̄ bɛ feti biee bibifi bini nuuŋ tɛ naa kɛmɛ kintsii lɛ bumfɔŋ bu Nyɔ-ɔ lɛnti kɛ ni? Kiin̄ nɛ ni nɛ yɛŋgi bɛ yi yinɛ kɛ. Bɛniin̄ bɛ lɛti bukwɛɛ, kɛ bɛ lɛki li bɛnyɔ-ɔ, kɛ bɛ lɛti bukwɛɛŋ bɛ bɛniin̄ bamu-u, kɛ bunin̄ bɛ gimi bɛ bunin̄ bamu, kɛ bukwɛɛŋ bɛ gimi bɛ bukwɛɛŋ bamu,

¹⁰ kɛ bɛyi, kɛ bɛniin̄ bɛ yɛrisi lii li biee li, kɛ bɛniin̄ bɛ wundi mbiin̄ mɛ keeti be, kɛ bɛniin̄ bɛ gaashi bɛniin̄ bamu, kɛ bɛ bonyi bintsii be kwachi biee bi bɛniin̄ lɛ, be nuuŋ tɛ naa kɛmɛ kintsii lɛ bumfɔŋ bu Nyɔ-ɔ lɛnti kɛ.

¹¹ Biee bini biɛɛ bi bɛŋ bamu gii nɛ feti ŋkosi. Se nuuŋ le, Nyɔ tɛ tsootɛ bɛŋ, yi tsaa bɛŋ yi gɛɛ chichi, nɛ se baa tsaan̄ lɛ yi-i lii. Yi tɛ feti biee bini li bukoon̄ bu Taa Jiso Krai bɛ li bu Fiana yee yi yi yi Nyɔ yisɛŋ.

Fiee fi wi nuuŋ ni feti bɛ yi yee

¹² Wi nuuŋ ni kwɛŋgi le kɛmɔɔ buŋga bu fɛrɛ fiee fichu fi Kɔŋgisi. Se nuuŋ le, ntiitɔɔ le ɛ fiee fichu fi nuuŋ fi fi wi kɛ. Wi nuuŋ ni kwɛŋgi nɛɛ le kɛmɔɔ buŋga bu fɛrɛ fiee fichu fi kɔŋgisi. Se nuuŋ le, ntiitɔɔ

nεε le, nuuŋ nte ŋgeε le fiee fimu dzoo mi fi tuu li mfwa-a wu fi-i ke.

¹³ Wi wumu nuuŋ ni tiiti te le, “Biee bije nuuŋ kii tee, tee nuuŋ kii biee bije.” Se nuuŋ le, ne keε le Nyɔ gii yi biifi bi bichu. Bwiŋ ye wi nuuŋ ye yi be leti bukwεε lu ke. Bwiŋ ye wi nuuŋ nuuŋ le ni nindi li Taa li, ε wu wu Taa wu kemi bwiŋ yelu

¹⁴ Si Nyɔ tε buu Taa wuseŋ li kwe-e le, ε nεε le si yi gii naa yi buu te bee be bunga bu yi-i li kwe-e.

¹⁵ Ne kii ye le yi yine nuuŋ bikachu bi Krai le ke ni? Wi gii geen se tuu dzoo bikachu bi Krai le taashe be bi kinjikwiin le? Fi nuuŋ fi te nuuŋ le ke!

¹⁶ Ne kii ye le ε wi taashe yi yee be kinjikwiin, ke bee ki to baa yi yi mumkpan ke ni? E fi fi be tε tseε le, “E kwεεŋ bee nyuŋ taashe yi ke be to baa wi mumkpan.”

¹⁷ Se nuuŋ le, wi wu taashe be Taa, mwε too fiee fi mumkpan be wu li fiana-a.

¹⁸ Kifi yeεŋ ntse wu bukwεε. Biee bibifi bimu bichu bi wi feti ti feti ye nuuŋ li yi yee li ke, se nuuŋ le, wi wu jii bukwεε fetoo bibifi nuuŋ li yi yee li kibεε.

¹⁹ Ne kii ye le yih yine yeε yih yi muntofi yi Fiana yi Waan yi Nyɔ nyε beŋ tsiin lu ke ni? Ne nuuŋ ye le benε bo ke.

²⁰ Be tε go beŋ be kwa ŋge. Neε le, ne feti yeεŋ biee be yih yine bi yokisi Nyɔ.

7

Fiee fi kii kwεεŋ bee nyuŋ

¹ Ngii nyε ntusu dεeni kii biee bi ne tε tseε li mi-i. Fi dzooŋ le wi wu koŋ ke li kwεεŋ li ke.

² Se nuuŋ le, si mōnche wu bukwεε wε lēkuuŋ ni, fi dzōŋ le nyuŋ ni kēmi we kwεεŋ, kwεεŋ kēmi we nyuŋ tε.

³ Nyuŋ kēmi le ni feti nime chi nyuŋ li kwεsi-i, kwεεŋ kēmi tε le ni feti chee chi nime chi kwεεŋ lε li nyumi-i.

⁴ Mεεŋ yε kwεεŋ wu kēmi buŋga fε yi yee li kε, ε nyumi wu kēmi. E nεε tε lε si nyuŋ mεεŋ yε kēmi buŋga fε yi yee li kε, ε kwεsi wu kēmi.

⁵ Wi wu baa kε dzaa li wi wumu fuki fε nε nache beŋ bechu nε beŋ nsin kε. E nε fε nεε lε li mfi niin li, le nε se nyε yih yinε li nleke li Nyō-ō. Mfi wu nε fε lε, nε tuu nε kaari nε to li ntaashe wunε si nε ti shiin nε nuuŋ, kii Sataŋ ni dza mōnche beŋ kifε nε kii yε si nuuŋ nε kεmε yi yinε kε.

⁶ Ntiitō finī nεε si ntifi lε, nuuŋ yε nchi wu nnyεε li be-eŋ kε.

⁷ Bee li mi-i kwaa, mi η'wεki le wi kwikwi ni nuuŋ kwεεŋ nsin si nnuuŋ ni. Se nuuŋ le, ntuu ηgeen, wi kwikwi kēmōo nya yi ye yi Nyō nyε wu. Wi wumu kēmi yini nya wi wumu se kēmi yεε.

⁸ Dεeni, li beniin be mεεŋ bekwerε-ε mōo be nuuŋ bukeεŋ beεŋku-u, ntiitō le, fi dzōŋ fiεε li bee le be ba be ni be nuuŋ be be mbiin si nnuuŋ lε.

⁹ Se nuuŋ le, ε nuuŋ le nuuŋ be tε kεmε yih yibee kε, be fε bugoo, kifε fi dzōŋ le be fε bugoo, yeki fε nuuŋ wi ni kwi-i be yi yi nyinini.

¹⁰ Li beniin be fε bugoo li kituŋ, nse ntuuō ntiiti le kwεεŋ ni ŋinŋi le kiin ni gatε be nyumi kε. Wuni nchi mεεŋ ki bo kε li mi-i kε. Wu bōō nuuŋ li Taa li.

¹¹ Se nuuŋ le, ε wu gatε, kε kēmi le ba ni nuuŋ wuu mbiin. E fi nuuŋ tε nuuŋ lε kε, kaari to li nyumi yih bee wu nache biee be to be nuuŋ. E nεε

fi fi ntiitɔɔ li buniŋ le nyuŋ kɛmi yɛ le koon bɛ kwɛsi kɛ.

¹² Li bɛniin bamu-u, ntiitɔɔ li bee le, ɛ ŋwaanɛŋ wusɛŋ nuuŋ lu wu nuuŋ wi wu kimbeenche kɛmi kwɛɛŋ, kwɛɛŋ wulu se nuuŋ yɛ wi wu kimbeenche kɛ, kwɛɛŋ wulu kɔŋgisi le bee wu ni be nuuŋ, kiin nyuŋ wulu ni buu wu kɛ. Fini ɛ mi wu ntiiti. Ɛ Taa wu tiiti kɛ.

¹³ Ɛ kwɛɛŋ kɛmi nyumi, nyuŋ wulu nuuŋ yɛ wi wu kimbeenche kɛ, kɔŋgisi le bee wu ni be nuuŋ, kiin kwɛɛŋ wulu ni bo kɛ.

¹⁴ Ntiiti ni, kifɛ ɛ nyuŋ wu nuuŋ yɛ wi wu kimbeenche kɛ kɛmi kwɛɛŋ nuuŋ wi wu kimbeenche, kɛ Nyɔ gii yi dzɔɔ wu kituŋ si wi we kii kwɛsi. Kwɛɛŋ tɛ wu nuuŋ yɛ nɛɛ wi wu kimbeenche kɛ tuu kɛmi nyumi wu nuuŋ wi wu kimbeenche, kɛ Nyɔ dzeti yɛ wu kituŋ si wi we kii nyumi. Ɛ nuuŋ yɛ lɛ kɛ, kɛ bɔɔŋ bɛ bee wuuti yɛ kɛ. Se nuuŋ le, si fi nuuŋ, kɛ be wuuti baa.

¹⁵ Ɛ wi wu nuuŋ yɛ wi wu kimbeenche kɛ dza tuu weki le be gatɛ, bɛ gɛɛ lɛ. Ɛ fi ka lɛ, kiin ŋwaanɛŋ wusɛŋ wu nyuŋ kɛ wu kwɛɛŋ wu nuuŋ wi kimbeenche ni beechi le kɛmi nɛɛ le ni nuuŋ bee wu kɛ. Nyɔ tɛ teen bee le tɛ ni tɛ tsiin nuuŋ li mbɛɛŋgii li.

¹⁶ Wɛ wu kwɛɛŋ, ɔ kii bu laa le nuuŋ ɔ fɛ Nyɔ soo nyuma? Wɛ wu nyuŋ ɔ kii tɛ bu laa le nuuŋ ɔ fɛ Nyɔ soo kwɛsa?

Wi ba ni nuuŋ si Nyɔ tɛ teen wu nuuŋ

¹⁷ Fiee fi nuuŋ, fieɛ nɛɛ le wi ni tsiin ntse nuuŋ wu Taa tɛ nyɛ li wuu. Ni nuuŋ nɛɛ si Nyɔ tɛ teen wu nuuŋ. Fini nuuŋ fiee fi ntiiti li bintaashe bi bɛniin bɛ kimbeenche-ɛ li bintsii bichu.

¹⁸ Ɛ wi nuuŋ wu bε tē teen mwε nuuŋ ε bε tē sεε wu dzoo kituŋ, kiin ni tuu ni wεki le ni nuuŋ si wi wu mεeŋ kintōrō kε. Ɛ wi nuuŋ lu wu bε tē teen wu mεeŋ kintōrō, kiin ni tuu ni wεki le bε sεε wu dzoo dεeni kε,

¹⁹ kifε ε wi nuuŋ wu bε tē sεε wu dzoo, mōo nuuŋ le bε ti mεeŋ wu dzoo ki sεε kε, kε fieε kεmi yε fiee fi fεrε bε wu kε. Fiee fi nuuŋ fishaan nuuŋ le wi ni kichi bēnchi bε Nyō-ō.

²⁰ Wi kwikwi ba nεε ni nuuŋ si Nyō tē teen wu, nuuŋ.

²¹ Ɛ bε tē teenyi wε o nuuŋ mfwa, kiin o ni o buki yi kε. Se nuuŋ le, o kεmi dze yi boche li bumfa-a, o bo fio.

²² Nε kεε le wi wu Taa tē teen wu nuuŋ mfwa, wu boō li bumfa-a kii Taa kituŋ. Nεε yεeŋ si wi wu bε tē teen wu nuuŋ yε mfwa kε, kε wε dεeni mfwa wu Krai.

²³ Bε tē go beŋ kwa ŋge. Kiin nε ni nε nuuŋ bεmfā bε bēniin lε kε.

²⁴ Nεε lε, beŋwaanēŋ, wi ba nεε ni nuuŋ bε Nyō lε dze yi Nyō tē teen wu, nuuŋ le.

*Ntifi li buniŋ kε bukeēŋ bε mēeŋ
bekwεrε mōo bukeēŋ bēeŋku-u*

²⁵ Dεeni, kii bukeēŋ kε buniŋ bε mēeŋ bekwεrε, Taa mēeŋo ki tee kε mi fiee le ntee kε. Se nuuŋ le, nyεεō wēŋ wu ntaŋ si wi wu Taa kōo nshiin bε wu le nuuŋ be beŋ fiee fi tiiti.

²⁶ Fiee fi mbeechi kii ŋge wu nuuŋ dεeni, fi dzōōŋ le wi ba ni nuuŋ si ti nuuŋ.

²⁷ Ɛ wi kεmi kwēeŋ kituŋ, kiin ni tuu ni wεki le kōōŋ bε wu kε. Ɛ wi nuuŋ kwēeŋ nsin, kiin ni tuu ni wεki kwēeŋ kε.

²⁸ Se nuuŋ le, le wi fε bugoo bee kwεεŋ bee wu ni be nuuŋ, kε mεεŋɔ ki fε kε bubieε kε. E sɔɔnε kwεεŋ gεεŋ lε nyu-uŋ, kε mεεŋɔ ki fε kε bubieε tε kε. Se nuuŋ le, nε kεε le bεniin bε fε bugoo gii naa be kεmε bεŋgε li nshε yini-i. Li mi-i ŋ'wεkɔɔ le mbanjε bεŋ li fini-i.

²⁹ Bεŋwaanεŋ, fiee fi ntiiti nuuŋ le mfi wu Nyɔ nyε bee wε finjɔsi ŋge. Mbεεche dεeni ŋgenu limfwe, bεniin bε kεmi bukεεŋ ni be nuuŋ kεε be kεmi yε kε.

³⁰ Bεniin bε dii kwe ni be nuuŋ kεε be dii yε kε, bε nεki ni be nuuŋ kεε fiee dzeen yε fε bee kε, bε guti biee ni be nuuŋ kεε be kεmi yε mɔɔ fiee kε.

³¹ Bεniin bε feti biee li nshε yini ni be nuuŋ kεε be kεmi yε mɔɔ fiee fi fεrε bε nshε yini kε. Ntiitɔɔ ni, kifε nshε yini yε dεeni ni, yi keti yε bukaru.

³² N'wεkɔɔ le nε ni nε nuuŋ fiee tε fieengji bεŋ kε. Wi wu nuuŋ kwεεŋ nsin ti giki bufii li fiee fi kii Taa lε si nuuŋ ni feti nεε nuuŋ fiee fi Taa wuki bujɔŋ bε wu.

³³ Wi wu kεmi kwεεŋ ti giki bufii nuuŋ li biee bi li nshε yini-i, nεε si nuuŋ ni feti fiee fi yi dzeen kwεsi.

³⁴ Gii ni nuuŋ ε bufii bwee gate. Fi fieε nεε yεεŋ si kwεεŋ mɔɔ nuuŋ sɔɔnε kwεεŋ wu mεεŋ ki kεε kε nyuŋ kε ti nuuŋ. Ti bεε giki bufii nuuŋ li fiee fi kii Taa lε, nεε si nuuŋ ni nyεε yi yee bε shén yee chi li wuu. Se wi wu kεmi nyuŋ ti giki bufii li biee bi li nshε yini-i, nεε si nuuŋ ni feti fiee fi yi nuuŋ yi ni yi dzeen nyumi.

³⁵ Ntiiti ni nuuŋ le mfi bεŋ, nuuŋ yε le ŋ'wεkɔɔ le mbanjε dze li wi wumu-u kε. N'wεkɔɔ nuuŋ le wi kεε fiee fi nuuŋ tsaan, le ke ni nindi li Taa li bε shén yi mumkpan bε bufii bwee bu mεεŋ ki gate kε.

³⁶ Ɛ nyun̄ koo fieen̄ lē n̄waakwēen̄ li, wu dza tuu n̄ngi le k̄nge kee li n̄waakwēen̄ wulu nuun̄ yē tsaan̄ kē, yi nyin̄ini wu n̄ge, fi dzɔɔn̄ le be fē bugoo be ni be nuun̄, ɛ wu fē nē si kōngisi, wu fē bugoo bee kwēen̄ wulu, kē mēen̄o ki fē kē bubiee kē.

³⁷ Se nuun̄ le, nyun̄ wu gēē shén̄ yee le nuun̄ tē fē bugoo bee kwēen̄ wu wu koo fieen̄ lē wuu kē, wi kēndi yē wu le be fē bugoo kē, ɛ bichi lē yi yee li, gēē shén̄ yee le bee wu nuun̄ tē fē bugoo kē,* kē wu fēo fiee fishaan̄.

³⁸ Fi se tuu fi nuun̄ le, wi wu fē bugoo nuun̄ bee kwēsi wu tē koo fieen̄ lē wuu, kē wu fēo bujōn̄. Se nuun̄ le, wi wu mēen̄ ki fē bugoo bē kwēen̄, kē wu gbēen̄o wu fē bujōn̄ n̄ge.†

³⁹ Kwēen̄ ti bēē nuun̄ kwēē wi mfi wu nyumi mēen̄ lu. Se nuun̄ le, ɛ nyumi dza wu kwi, kē nuun̄ nēē gēen̄ lē nyun̄ wumu wu kōngisi bee wu fē bugoo be ni be nuun̄, wēē wi kēmi le ni nuun̄ wi wu taashe bē Taa.

⁴⁰ Se nuun̄ le, si n̄ngi fiēn̄ nuun̄ kwēen̄ wulu ba nēē lē ni wuki bujōn̄ n̄ge. Ntiiti ni kii le n̄kēmi Fiana yi Nyɔ.

* **7:37** Kē le, “... ni kēmi nēē wu si kwēen̄ wuu koo fieen̄ le,” † **7:38** 36 Kē le, “Ɛ wi kēmi n̄wani wu se dza tuu n̄ngi le feti yē bē n̄wani le dze yi tsaan̄ li kē, se n̄wan̄ wulu nuun̄ ɛ wu mēsɔo kitun̄ n̄ngi le bee wu kēmi nyun̄, ɛ n̄wan̄ wulu feti lē n̄ngi, wu se chine n̄wani wulu fē bugoo nuun̄ bee nyumi, kē wu mēen̄o ki fē kē bubiee kē. 37 Se nuun̄ le, wi wu gēē li shén̄ yee li le nuun̄ tē nyē n̄wani li nyun̄ kē, ɛ wi kēndi yē wu le nyē kē, kēmi tē bunga bu fēfē fiee fi kōngisi, ɛ wu gēē nēē li shén̄ yee li le nuun̄ tē nyē n̄wani li nyun̄ kē, kē wu fēo bujōn̄. 38 Fi se tuu fi nuun̄ le, wi wu nyē n̄wani li nyu-un̄ fēo nēē bujōn̄. Se nuun̄ le, wi wu mēen̄ ki nyē kē we wu n̄wan̄ li nyun̄ kē, kē wu gbēen̄o wu fē bujōn̄ kin̄o.”

8

Fiee fi kii biee bije bi be fe bentaanche lu li benyo-ɔ

¹ Ngii n'yo dɛɛni kii biee bije bi beniiŋ feti bentaanche lu li benyo-ɔ. Fi fiee cheeŋ si be kwenŋi le bee bechu keme bufi. Buni bufi nuuŋ bu fe wi se ni piɛti nuuŋ yi yee. Se nuuŋ le, kinŋgise ti kurisi beniiŋ be kuu bu ko.

² E wi dza tuu beechi le kii biee, mwe ŋkee le meeŋɔ ki gbɛeŋ ke le kee si kemi le ni kii ke.

³ Se nuuŋ le, e wi kɔŋgisi Nyɔ, ke Nyɔ gii yi ni yi kii te mwe.

⁴ Bɛɛɛni, fi kii nje biee bi be fe bentaanche lu li benyo-ɔ, te nuuŋ te kee le benyo bani nuuŋ ye fiee ke. Nyɔ ba nɛɛ mumkpaŋ yimi nuuŋ ye lu ke.

⁵ Beniiŋ bamu dzeti le benyo bamu nuuŋ lu liboo ke laaŋkwiŋ. Fi fiee cheeŋ le beniiŋ dzeti le benyo nuuŋ ŋge, bete bikoo se nuuŋ te ŋge.

⁶ Mɔɔ nuuŋ si be dzeti le, li bee li Nyɔ ba nɛɛ mumkpaŋ. E yih yi nuuŋ Baa wuseŋ yi tɛ tɔŋ biee bichu. Te tsiŋ nuuŋ kii yi. Te Kikoo ba mumkpaŋ wu nuuŋ Jiso Krai. Se nuuŋ nɛɛ wu, wu te tɔŋ biee bichu keti li tsan yee li, te kemi ntse keti li yi yee li.

⁷ Fini nuuŋ ye fiee fi beniiŋ bechu be nuuŋ le bee li linti kii ke. Beniiŋ bamu be tɛ shiiŋ be feti bentaanche li benyo-ɔ belu dzeti le be jii ŋwaani biee biee dɛɛni, be beechi nɛɛ le be meeŋ baa be jii nuuŋ biee bi be fe bentaanche lu li benyo belu. Shɛŋ yibe yi weeti se sɛki be le biee bije bilu biifi biee be.

⁸ Se nuuŋ le biee bije nuuŋ te geeŋ be bee li Nyɔ-ɔ lichin ke. E te jii fiee fiee ye te biifi bee be yi ke. E te ba nje nsin, fi te fe le te ni te nuuŋ beniiŋ be dzeen li yi-i ke.

⁹ Ben nē kii biee bini nē ni nē dzeti mfi le kiin wi ni dza dzoo bunga bu kemi bu fere fiee fi kōŋgisi lu tuu fē nuun fiee fi nuun fi fē ŋwaani we kē.

¹⁰ E wi wu wē wu shēŋ yee nuun wē ŋeŋ wē wi wu bufi, jii biee fē kiden ki bē feti bēntaanche fe li bēnyo-o, lee ki kōŋgi kē tē le ni jii biee bije bi bē feti bēntaanche lu li bēnyo-o ni?

¹¹ E wu fē lē, kē wē wu kii biee biifoo ŋwaana wu nuun wē wu Krai tē kwi kii wu wuni.

¹² Fiee fi o fē fini gii nuun bibifi bi o fē bi biifi shēŋ yi ŋwaana yi yē, kē bibifi bi o fē bilu biē nuun li Krai li.

¹³ Se nuun le, e fiee fi njii, feti ŋwaanēŋ wii li bifi-i, ntē naa ntuu le nji nyan kē, kii nni mfe ŋwaanēŋ we.

9

Bunga bu wi wu nton wu Jiso kemi

¹ Nnuun nē mfe fiee fi ŋkōŋgisi ni? Nnuun nē wi wu nton wu Jiso ni? Ntē ŋeŋ nē Taa wuseŋ wu Jiso ni? E nē ben bani bē nuun mben wu nime chen li Taa li ni?

² E beniiŋ bamu wēki le be ni be tēchini le nnuun yē wi wu nton wu Jiso kē, kē nuun nē tē tēche tē kē. Nē nuun ŋkiki wu doonchi cheēŋ le nnuun wi wu nton wu Taa Jiso.

³ Ntiiti fini le mbanŋe yi yēŋ li beniiŋ bē soosi mi-i.

⁴ Tē kemi yē bunga lē ŋ'wonu bē nje biee lēwe lē nime chini kē ni?

⁵ Tē kemi yē tē bunga, bu dzotse bukeēŋ besēŋ bē nuun beniiŋ bē kimbeenche-e le tē ni tē dengi bē be nē si Pita bee boŋ bē nto-on bamu mōo bēŋwaani Taa Jiso ni?

⁶ Mɔɔ le ε tɛɛ Banaba kwaa tɛ kɛmi le tɛ ni tɛ nindi bɛ tsan̄ yisɛŋ tɛ se jii bieɛ le?

⁷ Ε wi wu nchi wu la wu nuuŋ ni nindi nuuŋ wu wu bichi lɛ yi yee li? Ε noo wu nindi wɛ wu muntaan̄, tɛ ji muntaan̄ mulu kɛ? Ε wi kiichi nyán, tɛ kandɛ mbeen̄ li yi-i le won̄ kɛ ni?

⁸ Bieɛ bi ntiiti bini nuuŋ bi mbeeche wu wiwon̄ kwaa ni, mɔɔ fi fíɛɛ nɛɛ tɛ lɛ bɛnchi bɛ Nyɔ-ɔ le?

⁹ Mɔɔsɛ tɛ tɛɛ lɛ kin̄waati ki bɛnchi-i le,
 “Ε wi dzɔ nyan̄ le yi gɛɛŋ yi nuuse giin̄,
 kiin̄ ni kan̄ kimfime ki nyan̄ yilu kɛ.”

Nɛ beechi le Nyɔ tɛ tiiti lɛ, nuuŋ kii nyán ni?

¹⁰ Tɛ tiiti nuuŋ kii tɛɛbɛn̄, bɛ se tɛ tɛɛ li bee li kii wi wu nindi wɛ kɛ wu wechi, kɛmi le ni bichi limfwe, kii le gii kɛmɛ fieɛ li wɛ wulu.

¹¹ Ε tɛ tɔyɛ ŋɔ yi fiana li shén yin̄, fi nuuŋ ŋge fɛ tɛ kɛmɛ bieɛ bi li nshe li be-en̄ ni?

¹² Ε bɛniin̄ bamu kɛmi bun̄ga bu tefɛ le nɛ ni nɛ nyɛɛ bieɛ li bee, nuuŋ tɛ lee ki kɛmɛ kɛ tɛ yaa be ni?

*Pɔɔ tɛ mɛɛŋ ki doonche kɛ bun̄ga bwee
 si wi wu nton̄ wu jiso kɛ*

Se nuuŋ le, tɛ ti mɛɛŋ ki doonche kɛ buni bun̄ga kɛ. Tɛ tɛ kɛndi nuuŋ shén li fieɛ fichu, yuti fɛ fieɛ nuuŋ fi biifi nton̄ wu dzeen̄ wu kii Krai le wu gɛɛŋ kɛ limfwe kɛ.

¹³ Mɔɔ nɛ kii le bɛniin̄ bɛ nindi li yih yi muntofi-i, bieɛ biɛ bi bee buti nuuŋ lu, bɛniin̄ bɛ nindi fɛ taantaa chi muntofi-i se beendi tɛ fɛ bieɛ bi bɛ bɛɛ bɛ bi ni?

¹⁴ Ε nɛɛ lɛ si Taa tɛ tee le bɛniin̄ bɛ fen̄jisi nton̄ wu dzeen̄ kɛmi le be ni be tsiin̄ kii nton̄ wulu.

¹⁵ Mɔɔ nuuŋ si fi nuuŋ ni, mmɛɛŋɔ ki ndoonche kɛ buni bun̄ga kɛ, ntɛki yɛ ni mbichi le ke nɛ ni nɛ feti

fiee fimu li mi-i kē. E fi nuuŋ le wi gii fē ntsakisi yi ntsakisē wuni ni nuuŋ le mfiō bīe li bee, fi dzōŋ le ŋkwi bu kwē.

¹⁶ Ŋkēmi yē le ni tsakisi yi le mfenjisōo nton wu dzeen wu kii Jiso Krai kē. E Nyō yi fē le ni mgbēŋgi mfenjisi. E mi mfaan le mfenjisi yē kē, kē Nyō gii yi lōŋ ŋgē li mi-i.

¹⁷ E fi nuuŋ le nindi nīmē chini nuuŋ li mbeeche wēŋ, kē ŋgii ŋkēmē kinsomfu. Se nuuŋ le, ē mi wu ntē nache kē. E Nyō yi tē nache yi nyē li tsan yē-ēŋ.

¹⁸ Bēdēni ŋwaani mben wu nuuŋ ŋkēmē kii nīmē chini gbēŋgi nuuŋ la? Mben wēŋ nuuŋ nē le ni mfenjisi nton wu dzeen li yee li, nlemi yē le nē soon mi si mfenjisi nton wulu kē.

¹⁹ Nē ni nē kii le nnuuŋ yē le wi wumu lēkwiin kē. Se nuuŋ le, mi ntuuō yi yēŋ le ni nnuuŋ mfwa wu bēniin bēchu ke nse ŋkēmē be ŋge, be to be ni be nuuŋ bē Krai.

²⁰ Mi ntooō si Bējuu, mfeti si be ti feti, ke nse mfē be to bēniin bē Krai. Mbēē ē nuuŋ tēē be fē be biki bēnchi bē Mōōsē-ē, mfeti nēē si be le nse ŋkēmē bēniin le bee lēnti. Mōō nuuŋ si mi kibēē nnuuŋ yē le bēnchi lēkwiin kē le.

²¹ Mfi wu nuuŋ tēē bēniin bē nuuŋ yē le nchi-i lēkwiin kē, mfeti nēē tē si wi wu nuuŋ yē le bēnchi lēkwiin kē. Mfeti nēē le, ke nse ŋkēmē bēniin bē bani be to bēniin bē Krai. Fini nuuŋ yē le mēēŋ yē le nchi wu Nyō-ō lēkwiin kē. Mi ŋ'wē le nchi wu Krai lēkwiin.

²² Mfi wu nuuŋ tēē bēniin bē weeti li kim-beenche-ē, nto tē si be le nse ŋkēmē be. Mi ntooō fiee fichu li bēniin bēchu-u, le nse mfē mōō nuuŋ la

fi nnuuŋ mfɛ le be bamu se naa be bɔnɛ.

²³ Mfeti biee bini bichu ni kii nton wu dzeen wu kii Krai, ke nse ŋkɛmɛ tɛ fɛ kimbɔnɛ ki nton wulu nyɛɛ li beniin li.

²⁴ Mɔɔ nɛ kii le mfi wu bɛ letini ŋgwɛti, beniin bɛchu letini, ɛ nɛɛ wi mumkpaŋ kwaa wu ti bɛɛ kɛmɛ kinderi ni? Nɛɛ lɛ, nɛ letini nuuŋ lɛ dze yi nuuŋ nɛ kɛmɛ kinsomfu le.

²⁵ Beniin bɛ gwii bɛchu mɔɔ nuuŋ bugwe bu ŋgwɛti wu letinɛ, mɔɔ nuuŋ bu la le, be ti laanchi nɛɛ bujɔŋ. Bɛ laanche baa dɛɛni lɛ, le be naa be kɛmɛ kinsomfu, kinsomfu kini nuuŋ ki ti mɛɛ. Se nuuŋ le, kisɛŋ kinderi nuuŋ ki ti mɛɛ yɛ kɛ.

²⁶ Nletini fien nletini giinŋi nuuŋ tsaan fɛ bɛ keeti. Nnuuŋ yɛ si wi wu munƙɔ wu lendi munƙɔ likwiin likwiin kɛ.

²⁷ Nwɛki bɛ yi yɛŋ, ŋgwenini le yi biee nuuŋ fiee fi tsaan, le nse ni mfɛnjisi jɛ yi Nyɔ li beniin bamu-u, Nyɔ tɛ tuu le yi buu mi li kintutu ki beniin bɛ kɔche li beniin li kɛ.

10

*Tɛ ni tɛ dzeti mfi le kiin fiee fi tɛ ka
bɛ beniin bɛ Isɛlɛɛ ka tɛ bɛ bee kɛ*

¹ Bɛŋwaanɛŋ, ŋ'wɛkɔɔ le nɛ kimi fiee fi tɛ ka bɛ beniin bɛɛŋ bɛ ŋkosi mfi wu be tɛ dengi libuka. Be bɛchu tɛ dengi lɛ kikun lɛkwiin, be gɛɛŋ be bɛchu be lenchi dzɔɔ yi nyɔŋa yi gaa li nshɛ-ɛ.*

* **10:1** Wuuŋ mfi wu Mɔɔsɛ tɛ gii tuuti mbaan le buu be Ijip dzɔɔ yi nyɔŋa yini nuuŋ yi bɛ teenyi le Dzɔɔ yi Yɛchi (mbochu 14:21-22).

² Si fi tè ka lɛ, fi se nuuŋ nɛɛ kɛɛ li kikuŋ kɛɛ linti mɔɔ li dzɔɔ yi nyɔŋa yɛɛ be kɛmɛ baa nlisu lidzɔɔ le be ni be nuuŋ bɛniin bɛ Mɔɔsɛ-ɛ.

³ Be bɛchu tè jii bijɛ bi tè dzɛti fɛ Nyɔ-ɔ,

⁴ be wonɔ dzɔɔ yi tè dzɛti fɛ Nyɔ-ɔ yi tè buti lɛ kimba-aŋ. Kimbaŋ kilu tè nuuŋ Krai wu tè dengi bɛ be.

⁵ Nɛɛ si be tè ŋɛŋi bieɛ bini ni, be ŋge tè gbɛŋgi be feti nɛɛ bieɛ bi shɛŋ giɪ yi ni yi biiti Nyɔ. Yi se woyɛ bɛniin balu, goon yi be gimɛ litɔɔ lɔɔ.

⁶ Bieɛ bini bi tè ka bɛ be nuuŋ ntifi li bee li, le kiin tɛ ni tɛ kɛmi mbeeche wu bieɛ bibifi si be tè kɛmi kɛ.

⁷ Kiin tɛ ni tɛ lɛki li bɛnyɔ bɛ li yee li si be bamu tè lɛki kɛ. Bɛ tsɛɛ baa kii be le,

“Bɛniin tè shiin, be jii bieɛ, be wundi,

be dza we be lɛ binɛ be bindi binɛ chi kiyoomfɛ-ɛ.”

⁸ Kiin tɛɛbɛŋ tɛ ni tɛ feti nyɛŋ yi bukwɛɛ si be bamu tè feti, Nyɔ se fɛ be kwiye bɛnchuki mbaamfiɛɛ ntsɔ bɛtɛtu (23,000) li jobɛ chi mumkpa-aŋ kɛ.

⁹ Kiin tɛɛbɛŋ tɛ ni tɛ mɔnchi Taa si be bamu tè mɔnche, Nyɔ se fɛ yɔ numɛ bɛniin belu be kwiye kɛ.

¹⁰ Kiin tɛ ni tɛ ŋuŋini si be bamu tɛ ŋuŋini, Nchindaa wu Kwe se woyi be kɛ.

¹¹ Bieɛ bini bichu bi tè keti bɛ be nuuŋ ntifi li bɛniin li. Bɛ tè tsɛɛ ni le tɛɛbɛŋ bani tè tsiin li mfi wu nshe mɛɛ wuni tɛ ni tɛ dzɛti mfi.

¹² Bɛdɛɛni, wi wu beechi le lemɔɔ tɛɛmi bujɔŋ, ni ŋɛŋi le kiin ni we kɛ.

¹³ Mɔnche kwikwi wu bɛɛ lɛ be-ɛŋ nuuŋ wu ti bɛɛ li bɛniin bamu-u. Nyɔ yi nuuŋ Nyɔ yi cheɛŋ, yi nuuŋ

yi tē gēē le mōnchē bē lē be-en wu yaa bunga bunē kē. E mōnchē bēē lē be-en, yi gii doonchē dze yi nē gii nē yaa mōnchē wulu lē.

¹⁴ Si fi nuun lē nsán yēŋ yi shén, ntiitōo li be-en lē nē kifi bīē bi bēnyō-ō.

¹⁵ Ntiitōo li be-en ni si bēniin bē kēmi bufii. Beechē yēēŋ li yih yi nē fīē fi ntiiti li be-en.

¹⁶ Mōo tē ti bēē ē tē dzō fika fi ntēh, tē nyē kiyōōni li Nyō-ō, tē won lē lēkē li Nyō-ō, nuun nēē lē tē taashe baa li ngōŋ mē Krai nēē ni? E tē tuu tē dzō kibeke ki li mfi wu wulu-u, tē booyē tē ji li kintaashe, kē tē taashe baa tēēben li yi yi Krai li nēē ni?

¹⁷ Si tsee yi kibeke nuun nēē mumkpan bee tē jii tē nuun nge, kē fi doonchi lē tēēben nuun li wi mumkpa-aŋ, kifē tēēben jii baa tē nuun tsee mumkpan.

¹⁸ Dzōo yēēŋ mbose li bēniin bē Isēlē. Wi kwikwi wu jii fīē fē taantaa chi muntofi-i taashōo bē Nyō kituŋ li muntofi mulu-u.

¹⁹ Fīē fi mi ntee fēni nuun lē la? Fi se nuun lē bīē bi bē fē bēntaanchē lu li bēnyō-ō kēmi fīē fi fēē, kē lē bēnyō belu kēmi tē fīē fi fēē ni?

²⁰ Fi nuun yē lē kē. Fīē fi ntiiti nuun lē muntofi mu bēniin bē ti kii yē Nyō kē feti nuun, bē feti nuun li bēchindaa bē Kinkundi-i. Bē feti yē nuun li Nyō-ō kē. Nse ntuu ntiiti lē kiin nē ni nē taashi bē bēchindaa bē Kinkundi-i kē.

²¹ Nuun tē tē won lē fika fi ntēh fi nuun fi Taa lē, lē tē tuu tē won lē fika fi Kinkundi-i kē. Nuun tē tē ji bīē bi Taa lē lē tē tuu tē ji bi Kinkundi-i kē.

²² Nē wēki lē nē ni nē feti fīē fi shén tōnyi Taa ni? Nē tēēmi nē yēki wu ni?

Wi ni feti fiee fi nuuŋ fi fi ŋwaani tē

²³ Bee bamu dzeti tē kween le tē kēmi baa bunga bu fere mōo fiee fichu. Se nuuŋ le, tē kē le ε fiee fichu fi nuuŋ fi shaan kē. Bee bamu dzeti tē kween le tē kēmi bunga bu fere fiee fichu. Se nuuŋ tē le ε fiee fichu fi nuuŋ fi fē wi se ni lemi tēmi li kimbeenche kee li kē.

²⁴ Kiin wi ni ni feti fiee beechi nuuŋ yi yee kwaa kē. Wi ni beechi tē nuuŋ kii ŋwaani.

²⁵ Nē jii nyan chichi yi bē kabini fewan nē sōsē kē laa yi bo fēŋ le kē, kii shēŋ yinē ni yi sēki beŋ li fiee li kē.

²⁶ Ntiitōo ni, kifē bē tseē baa le Kinwaati ki Nyō-ō le, “E Taa wu kēmi nshe yini mōo bīee bichu bi nuuŋ li yi-i.”

²⁷ E wi wu nuuŋ yē wi wu kimbeenche kē teen beŋ le nē bē nē ji bīee, ε nē beŋ nē gēŋ, nē ji fiee fichu fi bē nyē li be-eŋ, nē sōsē kē. Kii shēŋ yinē ni yi sēki beŋ li fiē li kē.

²⁸ Se nuuŋ le, ε wi wumu dza wu tee li be-eŋ le bīee bīe bilu biē bi bē fē ntaanche lu li bēnyō-ō, kiin nē ni ji kē kii wi wu bee tee beŋ ni ŋeŋ le nē feti baa fiee fi bifi, le shēŋ yi wi yi saa kē tē wi kē.

²⁹ Ntiitōo shēŋ yini nuuŋ yi wi wu bee tiiti li be-eŋ. Ntiiti yē nuuŋ yi nē kē. Se nuuŋ le, wi wumu nuuŋ bii laa nuuŋ gē mfēru fiee fi wi kōŋgisi, kii fi nuuŋ fi ni fi sēki shēŋ yi wi wumu le?

³⁰ E mi ŋji fiee mi nyē kiyōni li Nyō-ō, wi se tuu ni sēki mi kii la?

³¹ Ntiitōo fiēŋ nuuŋ le fiee fichu fi wi feti, mōo nuuŋ bīee bīe, mōo nuuŋ bīee bi wonē, ni feti le dze yi wi wumu nuuŋ ŋeŋ, nyē mpiaru li Nyō-ō.

³² Kiin̄ nē ni nē feti flee fi nuun̄ fi biifi shén̄ yi beniin̄ kē, mǎo nuun̄ yi Bejuu, mǎo nuun̄ tē yi beniin̄ bē tē nuun̄ yē Bejuu, mǎo nuun̄ yi kintutu ki beniin̄ bē kimbeenche bē Nyǎ-ǎ kē.

³³ Ngweninǎo fiēn̄ le ni mfeti flee fichu fi wi kwikwi nuun̄ ni wuki bujǎn̄. Mbeechi yē nuun̄ kii yi yēn̄ kwaa kē. Mbeechǎo kii beniin̄ bechu le mfē be naa be bǎnē.

11

Si nuun̄ wi ni nuun̄ mfi wu lēki li Nyǎ-ǎ

¹ Nē biki yēēn̄ dze yēēn̄ nēē si mbiki yi Krai.

² N'yǎǎnchǎo bēn̄ si nē kiimi mi li flee fichu-u nē tuu nē biki ntiifē nēē si ntē ntifi bēn̄.

³ Se nuun̄ le, ŋ'wēkǎo le nē kēē bujǎn̄ le kikoo ki nyun̄ kwikwi nuun̄ Krai, kikoo ki kwēēn̄ le se nuun̄ nyun̄, kikoo ki Krai le nuun̄ Nyǎ.

⁴ Nyun̄ kwikwi wu lēki li Nyǎ-ǎ, kē lajin̄i nton̄ wu Nyǎ ε wu baanyē kikoo kee, kē chǎrisǎo nuun̄ Krai wu nuun̄ kikoo kee.

⁵ Se nuun̄ le, kwēēn̄ kwikwi wu lēki li Nyǎ-ǎ, kē lajin̄i tē nton̄ wu Nyǎ mbaanyē kikoo kee nsin̄, kē chǎrisǎo nuun̄ nyumi wu nuun̄ kikoo kee. Chichi nuun̄ yē lu bē kwēēn̄ wu bē kwaa kikoo kē.

⁶ ε wu ŋēn̄ le nuun̄ tē baanyē kikoo kē kwaa ki. Se nuun̄ le, ε buya nuun̄ bē kwēēn̄ li kikoo ki wu kwa-a li, baanyē kikoo kilu.

⁷ Nyun̄ kēmi yē le baanyē kikoo kee mfi wu lēki li Nyǎ-ǎ kē, kifē nuun̄ mbose yi Nyǎ tuu nuun̄ bujǎn̄ bu Nyǎ-ǎ. Se nuun̄ le, kwēēn̄ nuun̄ bujǎn̄ bu nyu-un̄.

⁸ Nyun̄ ti mēēn̄ ki bo kē li kwēēn̄ li kē, kwēēn̄ tē bo nuun̄ li nyu-un̄.

⁹ Nyɔ ti mɛɛŋ ki tɔŋ kɛ nyuŋ kii kwɛɛŋ kɛ. Yi tɛ tɔŋ kwɛɛŋ nuuŋ kii nyuŋ.

¹⁰ Ɛ kii fini mɔɔ fi kii bɛnchindaa bɛ Nyɔ-ɔ fi kwɛɛŋ kɛmi le kɛmɛ fiee fimu li kikoo kee li fi doonchi bunɔa bwee.

¹¹ Mɔɔ si fi nuuŋ lɛ, li tɛɛbɛŋ bɛ taashe bɛ Taa, kwɛɛŋ nuuŋ yɛ li yi yee li kwaa kɛ, nyuŋ nuuŋ yɛ tɛ li yi yee li kwaa kɛ.

¹² Fi nuuŋ lɛ, kifɛ si kwɛɛŋ tɛ bo nuuŋ li nyu-uŋ, fi fiee dɛɛni yani le ɛ kwɛɛŋ wu ti bɛɛ biɛ nyuŋ. Fiee fichu se dzɛti nuuŋ fɛ Nyɔ-ɔ.

¹³ Biche yɛɛŋ nɛ ŋɛŋ le lɛnti laa fi dzɔɔŋ le kwɛɛŋ ni lɛki li Nyɔ-ɔ fuki fɛ wu baanyɛ kikoo nsin le?

¹⁴ Mɔɔ nɛɛ si nɛ ŋɛŋi bieɛ bi laaŋ we, nɛ kii le fɛ nyuŋ nuuŋ gɛɛ yi ye yi dɛɛŋ ŋge nuuŋ nuuŋ kinchorise li yi yee li.

¹⁵ Se nuuŋ le, ɛ kwɛɛŋ kɛmi yi yi njeɛŋ ɛ busɔɔŋ li yi yee li. Nyɔ tɛ nyɛ yi yi njeɛŋ li kwɛɛŋ li le yi ni yi baanyi kikoo kee.

¹⁶ Nɛɛ lɛ, ɛ wi nuuŋ lu wu wɛki le ni tɛchini fiee fini, ni kii le tɛɛbɛŋ mɔɔ nuuŋ bintaashe bi bɛniin bɛ Nyɔ-ɔ kɛmi yɛ dze yimi yi fɛɛ fiee le kɛ.

Ntifi kii ntɛh wu Nyɔ

(Maacho 26:26-29; Mak 14:22-25; Luk 22:14-20)

¹⁷ Se nuuŋ le, fiee fimu fieɛ lu fi ŋ'wɛkɔɔ le n'yɔ bɛŋ kii fi, ɛ fiee fi nɛ feti fi nuuŋ ntɛ mpia bɛŋ li fi-i kɛ. Nɛ bɛɛ ɛ nɛ shee li kintaashe ki bo nuuŋ fiee fi bifi yɛki fi dzeɛŋ.

¹⁸ Fiee fi ŋ'wɛki le nsaa ntee nuuŋ le, ŋ'wuki le nɛ taashi si kintaashe ki bɛniin bɛ kimbeenche-ɛ, nɛ tuu nɛ nuuŋ chichi chichi. Nse ŋɛŋɔɔ le nuuŋ ni nuuŋ nɛɛ chɛɛŋ.

19 Fi dzɔɔŋ nɛɛ le chichi nuuŋ lɛ be-eŋ lɛnti, bɛ se kɛɛ bɛniin bɛ gbɛŋgi be nuuŋ bɛ shaan lɛ be-eŋ lɛnti.

20 Mi ŋɛŋ le nɛ ti bɛɛ li lɛkɛ li Nyɔ-ɔ le nɛ ji nteŋ wu Taa, nɛ tɛ ji nuuŋ wu kɛ.

21 Ntiiti ni kifɛ nɛ ti bɛɛ fɛ nɛ jii lɔɔ, wi jii nɛɛ bieɛ bieɛ giinŋi limfwɛ, bamu ba bɛ dzeen, bamu won mbiin me kɔɔ be.

22 Ɛ la fi nuuŋ lɛ? Nɛ kɛmi yɛ yih yi jɛ bieɛ kɛ yi wonɛ bieɛ lu kɛ ni? Mɔɔ nɛ wɛki le nɛ dzɔɔ kintaasɛ ki bɛniin bɛ kimbeenɛ ki Nyɔ fɛkwiin, nɛ fɛ bɛniin bɛ kifoo lɛ kɛmɛ buya le? Nuuŋ ntee beŋ le la? N'yɔŋgi beŋ ni? Wohoo, nuuŋ ntɛ n'yɔŋgi kɛ.

23 Ntɛ ntifi beŋ nuuŋ bɛ fieɛ fi Taa tɛ tifi mi lu, le tɛ nuuŋ butuu fɛ bɛ tɛ kabɛ Taa wusɛŋ wu Jiso, dzɔ tsee yi kibeɛ,

24 nyɛ kiyɔɔni li Nyɔ-ɔ, bootɛ tee le, “Yiin yi yɛŋ yi mi nyɛ kii beŋ. Nɛ feti fini nɛ se ni nɛ kiimi mi.”

25 Le be ji be mɛɛshi, tuu dzɔ fika fɛ nɛɛ si bee fɛ ŋkosi lɛ, tee le, “Fika fini nuuŋ fi leh wu fwɛŋ wu Nyɔ ji bɛ ŋɔŋ mɛŋ. Nɛ feti fini mfi kwi nɛ wundi nɛ se ni nɛ kiimi mi.”

26 Fi se fieɛ le, mfi kwi wu nɛ jii kibeɛ kini, nɛ wundi mɔɔ fika fini nɛ fenjisi nuuŋ kii kwe yi Taa nsiin mfi wu wu naa wu kaari wu bɛ.

27 Bɛdɛɛni, mɔɔ nuuŋ nɛɛ noo wu ji kibeɛ kilu kɛ wu won fika fi Taa lɛ filu lɛ dze yi bifi-i, kɛ mwɛ fɛɔ tɛ nuuŋ bubieɛ kifɛ mɛɛŋɔ ki guuŋ kɛ yi bɛ ŋɔŋ mɛ Taa lɛ kɛ.

28 Fɛ wi nuuŋ le gii ji kibeɛ kini won mɔɔ fika fini, saa bichɛ yi yee bujɔŋ kwɛ se ji,

29 kifɛ ɛ wi jii kibeɛ kini, wundi fika fini, mbeeɛɛ fieɛ fi nuuŋ yi yi Taa nsin, kɛ mwɛ jiio

wundi dzeti nuuŋ nsa fε yi yee li.

³⁰ Fiεε fīee fi yi weeti bēniinŋ nge li beŋ linti bamu gendi, bamu kwiye baa kituŋ.

³¹ Se nuuŋ le, tεεbenŋ beechε bujōŋ tε se ni tε jii tε wundi, Taa tē saa bee kε.

³² E Taa sēki bee, kε nachōō bee bu nachε le kii ni taashε bee bε bēniinŋ bε li nshe yini-i le tε we baa nsa.

³³ Bēŋwaanēŋ fi se fiεε le mfi wu nε taashε le nε ji bijinε bi Taa lε, nε taan wi kwikwi bε.

³⁴ E dzeenŋ wuu wi, mwε ji bīee fεkuuŋ se bεε kii nε ni bε li lεkε li Nyō-ō, wi dzōō nuuŋ nge li yi yee li. Fi kii bīee bimū, ngii mbε ntee beŋ kii bi mfi wu mi mbε.

12

Nya yi Fiana yi Waanŋ nyεε

¹ Bēŋwaanēŋ, ngii ntee dēeni kii nya yi Fiana yi Nyō nyεε li bēniinŋ li. N'wεki ye le nε ni nε nuuŋ li kijibε-ε kε.

² Nε ni nε kii le mfi wu nε tē mēēŋ bēniinŋ bε tē kii ye Nyō kε, tē nuuŋ ε bε yeēŋ bε beŋ nε jiki, nε guundi bēnyō bε li yee li bε nuuŋ tē naa yō kε.

³ Nse ntuūō ntiiti le nε kεε bujōŋ le ε wi nuuŋ bε Fiana yi Nyō li wuu bwinŋ, tē tuu le tee le, “Kinlōō kōō Jiso kε.” Nuuŋ wi tε tee le, “Jiso nuuŋ Taa,” fuki le ε Fiana yi Waanŋ yi fi wu nsinŋ kε.

⁴ To kii nyá, bēniinŋ kēmi nyá chichi chichi nuuŋ yi Fiana yi mumkpanŋ nyεε li bee.

⁵ Bēniinŋ nindi niinŋ chichi chichi, te kikoo wu be se nuuŋ nεε mumkpanŋ.

⁶ Dzé nuuŋ chichi chichi yi bēniin nindi le, se nuuŋ nēē Nyō mumkpaŋ yi feti le bēniin ni be nindi nime chilu chichu le dzé chi-i.

⁷ Nyō nyē yē wi mumkpaŋ mumkpaŋ yē nya kēti li tsan Fiana yi Waan li le ni nindi fii kintaashe kichu lu.

⁸ Yi nyē yē li wi wumu yē nya kēti li tsan yi Fiana yi Waan li nuuŋ le ni yeti si wi wu kēmi bufii, yi nyē wumu nuuŋ le ni yeti si wi wu kii biee, biee bichu se kēti nēē nuuŋ li Fiana yi mumkpaŋ yini-i.

⁹ Yi se nyē yē wumu nya wu gēē shēŋ li Nyō-ō bujōŋ, yi nyē wumu nya yi wōnche chigōŋ, biee bini bichu se kēti nēē nuuŋ li Fiana yi mumkpaŋ yini-i.

¹⁰ Yi ti nyēē wi wumu nya le ni feti biee bi bintewa, yi nyē li wi wumu le ni tiiti benton bē Nyō-ō, yi nyē wi wumu nuuŋ bufii le ni kii chichi chichi wu biee bi dzeti fē Fiana yi Nyō-ō bē bi dzeti yē fē Fiana yi Nyō-ō kē, yi nyē wi wumu nuuŋ bunga bu yōrē jé yi bē kii yē kē, yi nyē wi wumu nuuŋ naanyē wu biee bi wi wulu tiiti, li bēniin li.

¹¹ Be feti biee bini bichu nuuŋ Fiana yi mumkpaŋ yilu yi nyēē bunga bulu li bee. Yi gachi li wi kwikwi si yi kōŋgisi.

Kintaashe ki bēniin bē kimbeenche-ē nuuŋ si yī yi wi

¹² Tē kēē le yih yi wi nuuŋ nēē yi mumkpaŋ, se nuuŋ le yi kēmi bikachu ŋge. Mōō nuuŋ si bikachu bilu ti nuuŋ ŋge le, bi taashi bi fē yih yi mumkpaŋ. E nēē le si Krai bee bēniin bee nuuŋ.

¹³ Tē nuuŋ bēniin chichi chichi, bamu nuuŋ Bējuu, bamu Bēgrik, bamu nuuŋ bēmfa, bamu se nuuŋ yē bēmfa kē. E nēē li Fiana yi mumkpaŋ yi bē

tè lii bee bɛchu lidzɔɔ tɛ se nuuŋ li yi yi mumkpa-
aŋ. Nyɔ tè gɛɛ nɛɛ nuuŋ fiana yilu yi yi mumkpaŋ li
shɛŋ yi tɛɛbɛŋ. *

¹⁴ Yi yi wi nuuŋ yɛ kikachɛ ki yi kimumkpaŋ kɛ.
Yi nuuŋ bikachu ŋge.

¹⁵ Ɛ kikaɔ dza ki tee le, “Si nuuŋ yɛ kibɛnɛ kɛ ni,
mɛɛŋ yɛ kikachɛ ki yi kɛ,” fiɛɛ nuuŋ fi tɛ fɛ le ki to
numu kikachɛ ki yi nsɪŋ kɛ.

¹⁶ Ɛ kintoŋ dza tɛ ki tee le, “Si nnuuŋ yɛ lisi kɛ
ni, kɛ nuuŋ yɛ kikachɛ ki yi kɛ,” fiɛɛ nuuŋ fi tɛ fɛ le
ki to numu kikachɛ ki yi nsɪŋ kɛ.

¹⁷ Ɛ yi yi wi chichi bee yi nuuŋ lii kwaa, yi ni yi
wuki bieɛ bɛ la? Ɛ yi bee yi nuuŋ kintoŋ kwaa, yi
woo nsanɔ wu fieɛ bɛ la?

¹⁸ Fi fiɛɛ le, Nyɔ tè tɔŋ wi nachɛ bikachu bieɛ bi yi
chichi chichi li ŋkɔŋgɪsɛ wu yi-i

¹⁹ Ɛ yih yi wi bee yi nuuŋ kikachɛ kimumkpaŋ
kwaa, yi se nuuŋ ni?

²⁰ Si fi nuuŋ, bikachu bi yi biɛɛ ŋge. Se nuuŋ le,
bi taasɛ biɛɛ bi fɛ yih yi mumkpaŋ.

²¹ Lisi nuuŋ chi tɛ tee li kibɛnɛ le, “Ŋ'wɛki yɛ wɛ
kɛ.” Kikoo nuuŋ ki tɛ tee tɛ li bikaa li le, “Ŋ'wɛki yɛ
bɛŋ kɛ.”

²² Fieɛ fi nuuŋ lu se nuuŋ le, bikachu bi yi bi
yɛŋgi le bi weeti biɛɛ nuuŋ bi yi yi wi nuuŋ tɛ nuuŋ
fuki bi nsɪŋ kɛ.

²³ Se bikachu bi yi bi tɛ dzeti le bi biɛɛ yee, ɛ bi
bi tɛ bichi lɛ bi-i bujɔŋ. Bikachu bi buya keeti bee
ndoonchɛ li bɛniɪŋ li se nuuŋ bi bi tɛ baanyi.

* **12:13** Dɛɛŋ le, “Ɛ li Fiana yi mumkpaŋ yi bɛ tɛ gɛɛ bee bɛchu bɛ se
lii bee li dzɔɔ le tɛ ni tɛ nuuŋ yi yi mumkpaŋ ɛ li Fiana yi mumkpaŋ
yini yi bɛ tɛ lii bee lidzɔɔ, se nuuŋ Fiana yi mumkpaŋ yilu yi bɛ tɛ
nyɛ bee tɛ wonɔ.”

24 Bikachu bi beniin ŋiŋgi, ε bi tε ti kεmi yε mfi lε bi-i kε. Nyɔ tε nachε yi yi wi lε dze yi nuun bε ni bε guundi bikachu bi yengi le bi biεε yee li.

25 Tε fε lε le buga bu nuun kε li yih yi wi-i kε, le kikachε ni ki teendi kimu, kimu teendi kimu.

26 Ε kikachε kimu dza ki wuki ntɔnyε, kε bikachu bilu bichu gii bi ni bi wuki ntɔnyε. Ε bε guundi kikachε ki yi kimumkpaŋ, kε bi bichu gii bi nεεtε bε ki.

27 To kii Krai, beŋ bechu baa li yi yee li, wi mumkpaŋ mumkpaŋ li be-eŋ nuun kikachε ki yi yilu.

28 Nyɔ gεε yε beniin nindi nime chichi chichi li kintaashe ki beniin bε kimbeenche. Bε limfwe nuun bɔɔŋ bε nto-on bε Jiso, bε biki li bee nuun beniin bε laŋini benton bε Nyɔ-ɔ, bamu nuun beniin bε tiifi beniin. Yi fε yε bamu nuun beniin bε feti mfiŋ, bamu bε wɔnche chigɔŋ, bamu bε fii beniin. Yi gεε yε bamu nuun bε nachi si nime giinŋgi, bamu se nuun bε kii n'yɔru jε yi bε kii yε kε.

29 Ε beniin bechu bε nuun bɔɔŋ bε nto-on bε Jiso-o kε. Ε bechu bε laŋini benton bε Nyɔ-ɔ kε. Ε beniin bechu bε fenjisi beniin kε, ε bechu bε feti mfiŋ kε.

30 Ε beniin bechu bε kεmi nya yi wɔnche chigɔŋ kε. Ε bechu bε ti yeti jε yi bε kii yε kε. Se ε beniin bechu bε nuun be naanyε bieε bi beniin tiiti lε jε yimi li beniin li kε.

31 Si nyá yini nuun chichi chichi ni, nε weki yeeŋ ŋge le nε kεme nuun nya yi ko yi yaa yí chichi. Se nuun le, ŋgii ndoonche beŋ fieε fi ko fi yaa bieε bichu.

Kin̄kōngise ye ki bīe bichu

¹ E ŋkii maa nuuŋ n'yoru jé yi biton̄ bichu maa jé yi benchindaa be Nyɔ-ɔ, ŋkeme kin̄kōngise li beniiŋ li nsin̄, ke n'yetɔ kwen̄e si kin̄keen̄ ki chake, ke si kipampa ki wi kuti.

² E nti ŋkemi bunga bu lan̄ine benton̄ be Nyɔ-ɔ, ŋkii bīe bichu maa bi nuuŋ le munyiikɔ li, mi ŋge shén li Nyɔ-ɔ ŋge fi nuuŋ le nuuŋ ŋkensi ben̄kume, e fi tuu fi nuuŋ le ŋkemi ye kin̄kōngise li beniiŋ li ke, ke miɔ nee fiee fi yee.

³ E mi ndzɔ bīe bien̄ bichu mi ŋgache li beniiŋ li, mi nye te maa yi yen̄ le be tɔŋ,* fi nuuŋ le ŋkemi ye kin̄kōngise li beniiŋ li ke, mben̄ tɛ lu nuuŋ ke.

⁴ Wi wu kemi kin̄kōngise fe beniiŋ li ti kendi shén, feti kinge ki dzeen̄ li beniiŋ li. Kimi ti fuumi ye wee wi ke. Ti tsakisi ye yi, ke le ni yokisi yi yee ke.

⁵ Ti ŋasini ye be beniiŋ ke. Ti beechi ye nuuŋ kii yi yee kwaa ke. Ti dzeti ye shén tseke ke. Ti giki ye wi le shén ke.

⁶ Se ti neki ye be fiee fi bifi ke. Wuki nuuŋ bujɔŋ be fiee fi nuuŋ cheen̄.

⁷ Wi wu kemi kin̄kōngise ti fii bīe bichu, beenchi bīe bichu, bichi nee limfwe li fiee fichu-u, tuu kendi shén li fiee fichu-u.

⁸ Kin̄kōngise ti mee ye ke. Se nuuŋ le, mfi gii naa wu be wu bunga bu Nyɔ nye le beniiŋ ni be lan̄ini benton̄ bee lu gii naa bu ma, jé yi beniiŋ yeti yi be kii ye ke gii yi ma, bufii bu kee bīe bujɔŋ gii naa bu ma te.

⁹ Bi gii bi ma bichu le kife teebeŋ te kii baa bīe deeni nuuŋ bin̄ke bin̄ke, te lan̄ini benton̄ be Nyɔ-ɔ

* **13:3** Bin̄waati bi fichi bimu kemi feni le, “Nye te yi yen̄ le tsakisi yi.”

nēē biŋkē biŋkē.

¹⁰ Se nuuŋ le, naa nuuŋ fē mfi wu bīēē kōchē bi gēēŋ bi ma, bīēē bi biŋkē bi biŋkē bini se ma.

¹¹ Mfi wu ntē nuuŋ ŋwaŋ wu bwi, ntē n'yeti si ŋwaŋ, mbeechi si ŋwaŋ, ŋiŋgi bīēē si ŋwaŋ. Le nta, nchine ntse wu bōōŋ bē bwi wuni.

¹² Dēēni tē ŋiŋgi baa bīēē jibi jibi si lē miadō-ōŋ. Se nuuŋ le, naa nuuŋ li mfi wulu-u, tē se ŋēŋ bīēē li lii li, li lii li. Dēēni ŋkiiō bīēē biŋkē biŋkē, gii ni nuuŋ li mfi wulu-u, nse mēēshi ŋkēē bīēē bichu nēē si Nyō kii mi waan lē.

¹³ Li mērisē-ē, bīēē biēē lu bitētu bi gii bi ba bi ni bi lemi fē. Bīēē bilu bini biēē: Ngēwu shēŋ li Nyō-ō, mbiche limfwe li ŋkaachē wu Nyō tē kaachē-ē, bē ŋkēmē kiŋkōŋgisē. Se nuuŋ le, kiŋkōŋgisē se nuuŋ fiee fi ko fi yaa bi bichu.

14

Ntuu ntefu kii nyá yi Fiana yi Waan nyēē

¹ Nē giki yēēŋ kiŋkōŋgisē limfwe li bīēē bichu-u, se nuuŋ le, nē kēmi mbeechē ŋge li nyá yi Fiana yi Waan nyēē li bēniin li, teege nya yi nuuŋ le nē ni nē laŋini bēnton bē Nyō-ō.

² E wi yeti nuuŋ jē yi bē kii yē yi kē, kē yeti yē li bēniin li kē, yetō nuuŋ li Nyō-ō, kifē wi wuki yē fiee fi laŋini kē. Yetō nuuŋ bīēē bi lē munyiikō li, li bungga bu Fiana yi Waan li.

³ Se nuuŋ le, wi wu laŋini bēnton bē Nyō-ō ti laŋini li bēniin li, feti bēniin kuu li kimbeenche ki bee, tuu kaŋgisi tē shēŋ yibe, feti shēŋ yi bēniin se fufini.

⁴ Wi wu yeti jé yi bε kii yε yi kε, kε fiɔ nεε nuuŋ yi yee kwaa. Se nuuŋ le, wi wu laŋini benton bε Nyɔ-ɔ ti fii nuuŋ kintutu ki beniiŋ bε kimbeenche-ε kichu.

⁵ Nkɔŋgisɔɔ le nε ni nε yeti jé yi beniiŋ kii yε yi kε. Se nuuŋ le, fiee fi nkɔŋgisi nge nuuŋ le nε ni nε laŋini nuuŋ benton bε Nyɔ-ɔ li beniiŋ li. Wi wu laŋini benton bε Nyɔ-ɔ yeki wi wu yeti jé yi bε kii yε yi kε, fuki fε wu fiiki jé yilu li kintaashε ki beniiŋ bε kimbeenche-ε le be woo bujɔŋ yi se fi be nsin kε.

⁶ Bεŋwaanɛŋ, ε mi ndza dɛɛni mi mbε lε be-ɛŋ, ntuu n'yeti jé yi beniiŋ kii yε kε, fiee fi beŋ li la-a? Fiee fi nuuŋ fi fi beŋ nuuŋ nεε mfi wu mi mbε bε fiee fi fεŋ fi Nyɔ doonche li mi-i, kε fiee fimu fi yi wεki le mfe nε kεε, kε nton we wumu le ntee li be-ɛŋ, kε fiee fimu le ntifi beŋ lu.

⁷ Bε dzɔɔ fiee si tebi kε kɔmi fi ti kɛmi yε mfiee kε. Wi gii ge nin se kεε fiee fi bi yeti, fuki fε bε tɔɔŋ kε bε ko lε dze yi tsaan li nsin kε?

⁸ E wi dza le tɔɔŋ sɔŋ yi dzin, mɛɛŋ ki tɔɔŋ kε lε dze yi tsaan li kε, beniiŋ ge nin be se nachε yi le be la dzin?

⁹ Fi fiee nεε yɛɛŋ ε nε tiiti jé li beniiŋ li yi be wuki yε kε, be se ge nin be se kεε fiee fi nε tiiti? Kε n'yɔru wunε gii la li mfiee li.

¹⁰ Mɛŋine nuuŋ yε lu le jé yɛε li nshe yini chichi chichi kε. Yimi nuuŋ yε lu yi nuuŋ yi bε kii yε kinyi kilu kε.

¹¹ Se nuuŋ le, ε wi dza tuu yeti li mi-i lε jé-ε fuki yi ŋ'wuki nsin, kε mi ŋ'wε mfonde li wuu, nuuŋ tε mfonde li mi-i.

¹² E nεε lε si fi fiee li be-ɛŋ, si nε wεki bunga bu Fiana yi Waan lε le bu yenε lε be-ɛŋ lenti, gwene yɛɛŋ bujɔŋ le nε kɛmε nuuŋ nyá yɛε yi nuuŋ yi fε

kintaashe ki beniiŋ be kimbeenche-ε ko bu ko.

¹³ Fi se tuu fi nuuŋ le, ε wi yeti jé yi be kii ye yi ke, leke li Nyɔ-ɔ le keme bufii bu naanyε fiee fi tiiti li beniiŋ li filu.

¹⁴ E mi ndza ntuu nleki le jé yi be kii ye ke, ke nlekɔɔ nuuŋ li fiana yeŋ, nleki ye be bufii bweŋ ke.

¹⁵ Si fi nuuŋ le, ngii ngeen? Ngii ni nleki be fiana yeŋ, nleki be bufii bweŋ, n'yuuti be fiana yeŋ, n'yuuti be bufii bweŋ te.

¹⁶ E foo le nsin, ɔ dza ɔ yokisi Nyɔ be fiana ya, wi wumu wu bee nuuŋ fe yiki geen se beŋ le, “Fi nuuŋ le.” Li kiyɔɔni ki ɔ bee ɔ nyεε, ε wuki ye jé yi ɔ bee ɔ yeti ke?

¹⁷ Ɔ nyεε kiyɔɔni le, ɔ nyεε neε nge le, ke ki nuuŋ te fi wi wumu we ke.

¹⁸ Nnyεɔ kiyɔɔni li Nyɔ-ɔ le n'yetɔ jé yi be kii ye ke n'yeke neε beŋ bechu.

¹⁹ Se nuuŋ le, mɔɔ si n'yeti neε le, mfi wu nuuŋ le kintaashe ki beniiŋ be kimbeenche lenti, nkɔŋgisi le ni n'yeti jé yi nyεε bufii shin kwaa, le ntifi beniiŋ bamu, yuti le ni n'yeti jé benchuki yoofi (10,000) be nkεε yi nsin.

²⁰ Berɔwaanɛŋ, kiin ne ni ne kemi be mbeeche be bɔɔŋ be bwi-i ke. Ne nuuŋ yeŋ si mwɔnu mu bwi mu kii ye fiee kii bibifi ke. Se nuuŋ le, ne ni ne kemi be mbeeche nuuŋ be bekaan le.

²¹ Be tseε baa le kinwaati ki benchi le,

“Mi wu Taa Nyɔ ntiitɔ le ngii naa n'yo
li beniiŋ bani le jé yi mfo-on,

le jé yi be kii ye yi ke.

Se nuuŋ le, fieε nuuŋ te fe le beniiŋ bani woo li mi-i
ke.”

22 Fi se fiɛ le, n'yɔru jé yi bɛ kii yɛ yi kɛ, nuuŋ ŋkiki wu doonchi buŋga bu Nyɔ-ɔ li bɛniin bɛ nuuŋ yɛ bɛ kimbeenche kɛ. Nuuŋ yɛ ŋkiki li bɛniin bɛ nuuŋ bɛ kimbeenche kɛ. Se nuuŋ le, nya yi tefe benton bɛ Nyɔ nuuŋ ŋkiki wu doonchi buŋga bu Nyɔ-ɔ li bɛniin bɛ nuuŋ bɛ kimbeenche, nuuŋ yɛ bɛ mɛɛŋ ki nuuŋ bɛ kimbeenche-ɛ kɛ.

23 Fi fiɛ le, ɛ kintaashe ki bɛniin bɛ kimbeenche kichu dza ki bɛ li kintaashe, wi kwikwi se tuu bechi n'yɔru nuuŋ le jé yi bɛ kii yɛ kɛ, bɛniin bɛ yee, kɛ bɛniin bɛ nuuŋ yɛ bɛ kimbeenche kɛ, dza be le, be woo si nɛ yeti, be lee ki beechɛ kɛ le nɛ yoomfi baa ni?

24 Se nuuŋ le, ɛ wi kwikwi wu lanini nuuŋ nton wu Nyɔ, mɔɔ nuuŋ wi wu yee, kɛ wi wu mɛɛŋ ki nuuŋ wi wu kimbeenche dza wu le, fiɛ fi nɛ tiiti fɛ wu kɛɛ le wɛ nuuŋ wi wu bifi, fi ni fi sɛki wu li shɛŋ,

25 bieɛ bi nyimi li shɛŋ yee li, se yenɛ waan. Bɛdɛɛni, se tuu ton núŋ fɛkwiin, nyɛ kiyɔɔni ki nɔŋa li Nyɔ-ɔ tiiti le, “Nyɔ gbɛŋgi yɛ yi nuuŋ bɛ bɛŋ.”

Si kintaashe ki bɛniin bɛ kimbeenche nuuŋ ki ni ki lɛki li Nyɔ-ɔ ki feti bieɛ le dze yi tsaan li

26 Bɛŋwaanɛŋ, fiɛ fiɛ fi ntiiti nuuŋ le la? Fi nuuŋ le, mfi wu nɛ bɛ li lɛkɛ li Nyɔ-ɔ, wi wu kɛmi jumi le yoo, yoo, wi wu ntiife, tifi, wi wu kɛmi fiɛ fi Nyɔ doonche li wuu, tee fi, wi wu kii n'yɔru jé yi bɛ kii yɛ kɛ, yɔ yi, wu naanyi jé yilu li bɛniin li le be woo, naanyɛ. Nɛ feti bieɛ bichu le dze yi bi nuuŋ nɛɛ bi ni bi fii kintaashe ki bɛniin bɛ kimbeenche-ɛ le.

27 ɛ bɛniin yeti jé yi bɛ kii yɛ yi kɛ, be yeti nɛɛ nuuŋ be bɛfɛ kɛ be bɛtɛtu kwaa. ɛ be yetɔɔ wi mumkpan mumkpan li bee naanyi fiɛ fi be yeti li bɛniin li.

28 Ɛ wi nuuŋ yɛ lu wu nuuŋ naanyɛ fiee fi be tiiti kɛ, be ba bimfimu bi makɛ li kintaashe ki beniiŋ be kimbeenche-ɛ linti, wi yeti nɛɛ nuuŋ lɛ shén lɛ shén li yi yee li be Nyɔ.

29 Ɛ bentomfɔŋ be Nyɔ-ɔ nuuŋ lu, befe kɛ betɛɛtu be yɔ li beniiŋ li. Ɛ be yetɔɔ, bamu bichi lɛ fiee fi be yeti bujɔŋ.

30 Ɛ Nyɔ doonche fiee li wi wumu wu bee shee fe, wi wu bee saa laŋini wulu chikɛ, nyɛ dze li wɛɛ wi yɔ.

31 Nɛ kɛɛ le beŋ bechu nuuŋ nɛ laŋɛ benton be Nyɔ-ɔ. Ɛ nɛ tiifɔɔ, nɛ fenjisi wi mumkpaŋ mumkpaŋ beniiŋ bechu se laanche biee li be-en, nɛ se tuu nɛ fɛ shén yibe bechu ni yi yuusi.

32 Beniiŋ be Nyɔ nyɛ be nya le be ni be laŋini benton bee kɛmi bunga lɛ nya yilu lɛwe,

33 kifɛ Nyɔ nuuŋ yɛ Nyɔ yi shaanshi kɛ, Nyɔ nuuŋ Nyɔ yi denisi.

Si fi nuuŋ li bintaashe bi beniiŋ be kimbeenche-ɛ be nuuŋ be Nyɔ-ɔ bichu,

34 mfi wu bukeɛŋ nuuŋ li kintaashe ki beniiŋ be kimbeenche-ɛ linti, be nuuŋ bimfime bimakɛ. Be mɛɛŋ ki nyɛ kɛ be bunga bu yɔrɛ kɛ. Be kɛmi le be ni be wuki li buni-in, fi nuuŋ si nchi tiiti.

35 Ɛ fiee nuuŋ lu fi be wɛki le be kɛɛ, be bii li bunin be bee mfi wu be to li yih, kifɛ fi nuuŋ buya fɛ kwɛɛŋ nuuŋ ni yeti lɛ kintaashe ki beniiŋ be kimbeenche-ɛ lenti.

36 Jɛ yi Nyɔ tɛ bechi nuuŋ be beŋ ni? Mɔɔ ɛ nɛɛ beŋ kwaa be jɛ yi Nyɔ gɛɛŋ yi bo fe le?

37 Wi wu beechi mɔɔ le wɛ ntomfɔŋ wu Nyɔ, kii mɔɔ le Nyɔ nyɛ yɛ wu nya ye yi Fiana yi Waan, kɛmi

le beŋ le fiee fi mi ntseε li be-eŋ fini ε Taa wu tee le ntseε.

³⁸ Ε wi mεεŋ ki beŋ kε fini kε, kε bε nuuŋ tε beŋ tε wu kε.

³⁹ Bεŋwaanεŋ, fi se fieε le, nε ni nε kεmi mbeeche nge nuuŋ le nε ni nε laŋini bεntonŋ bε Nyɔ-ɔ. Se nuuŋ le, kiinŋ nε ni nε fεŋgi le bεniinŋ bε yɔ kε jé yi bε kii yε yi kε.

⁴⁰ Mfi wu nε feti bieε bini bichu, nε nachi bujɔŋ, nε feti tε lε dze yi tsaan li.

15

Jiso Krai tε bo li kwe-e

¹ Bεŋwaanεŋ, η'wεkɔɔ dεεni le ηkimi beŋ kii ntonŋ wu dzeenŋ wu ntε tifi beŋ nε fi, nε se lemi li wuu dεεni.

² Ε ntonŋ wu dzeenŋ wuni wu suuti beŋ ε nε kεmε li wuu mkpaanŋ. Ε foo lε nsinŋ, kε nε tε beŋ nuuŋ li yee li.

³ Nε ni nε kii le ntε nyε fiee li be-eŋ nuuŋ fiee fi shaanŋ li bieε bichu-u. Ε nεε fi fi bε tε nyε li mi-i. Fiee fini nuuŋ le Krai tε kwi kii bibifi bi bisεŋ nεε si bε tε tseε lε Kiŋwaati ki Nyɔ-ɔ,

⁴ le bε tε diyε wu, le tuu bo jo taa Nyɔ buu wu li kwe-e nεε si bε tε tseε lε Kiŋwaati ki Nyɔ-ɔ,

⁵ mɔɔ le tε doonche yi yee li Pita,* tuu doonche tε li bɔɔŋ bee bε nto-onŋ bε yoofi ntso bεfε baa.

⁶ Se tuu doonche tε yi yee li bεŋwaanεŋ bεεŋ bε kimbeenche-ε be nuuŋ kintsii kimumkpaŋ yeki wi gii tinŋ. Bεniinŋ nge li kintutu kini mεεŋ baa nεε we bεŋ, bamu se kwiye baa kituŋ.

* 15:5 Bukoonŋ bu Pita buni nuuŋ lε jε Grik li le Sefa.

⁷ Tuu doonche tē yi yee li Jeeŋ li, tuu doonche tē li bōōŋ bee bē nto-on bēchu.

⁸ Limērise doonche tē yi yee li mi wuni wu nuuŋ si ŋwan wu biērō chee ti mēēŋ ki nuuŋ tsaan kē.

⁹ Ntiitāō lē kifē nnuuŋ si wi wu ŋkwēŋ lē bōōŋ bē nto-on bē Jiso-o lēnti bēchu. Nse mmēēŋō mōō ki kōche kē wi wu bē nuuŋ bē teen le wi wu nton wu Jiso kē, kifē ntē ŋgii mbiindi bikaa lē kintutu ki bēniin bē kimbeenche-ē bē Nyō-ō lējin.

¹⁰ Se nuuŋ lē ē mfie wu Nyō wu fē nse nnuuŋ fiee fi nnuuŋ dēēni. Mfie wu Nyō tē nyē li mi-i wuni ti mēēŋ ki la kē li yee li kē. Ntē ntuu nin n'yaa bōōŋ bē nto-on bē Jiso-o bēchu. Se nuuŋ le nnindi yē bē buŋga bwen kē. Tē nuuŋ mfie wu Nyō wuni wu tē nindi li yi yēēŋ.

¹¹ Fi se fiēē le mōō nuuŋ le mi wu ntē mfenjisi nton wuni li be-ēŋ, kē be bē tē fenjisi, kē nēē fiee fimumkpan fi tēē be tē fenjisi, nē se beenchi li fi-i.

Tē gii tē naa tē bo tē li kwe-e

¹² Dēēni si tē fenjisi le Nyō tē buu Krai li kwe-e, beŋ bamu geēŋ nē se tuu nē kwēŋgi le Nyō nuuŋ yi tē buu bēniin bē tē kwiye li kwe-e kituŋ kē?

¹³ E fi nuuŋ cheēŋ le Nyō nuuŋ tē buu bēniin li kwe-e kē, kē Krai tē mēēŋ ki bo kē tē li kwe-e kē.

¹⁴ E fi nuuŋ le Krai tē mēēŋ ki bo kē li kwe-e kē, kē fiee fi tē fenjisi fiēē li yee li, shēŋ yi nē gēē li wuu yēē tē li yee li.

¹⁵ E nuuŋ lē, kē tē lemi baa lējin lē nsa wu binseē li kii Nyō, kifē tē denŋgi baa tē fenjisi le yi tē buu Krai li kwe-e kēē yi ti mēēŋ ki buu kē, kē fi fiēē tē cheēŋ le bēniin bē tē kwiye kituŋ nuuŋ tē naa bo li kwe-e kē.

16 Ɛ nuuŋ le bēniin nuuŋ tē bo li kwe-e kē, kē Krai ti mēŋ ki bo kē tē li kwe-e kē.

17 Ɛ fi nuuŋ le, Krai tē mēŋ ki bo kē li kwe-e kē, kē shēŋ yi nē tē gēē li wuu yēē li yee li, kē nē mēŋ baa li bibifi binē-ē linti.

18 Bēdēni bēniin bē tē kwiye kituŋ ɛ be taashe bē Krai la baa tē li yee li.

19 Ɛ tē bichi limfwe li Krai le ni fi-i bee nuuŋ li ntse wuni kwaa, kē tē baa bēniin bē nshiin keeti bēniin bē be yēki bēniin bēchu.

20 Se nuuŋ le, chēŋ wulu wē le Nyɔ tē buu Krai li kwe-e. Fi fiēē le Krai wē wi wu limfwe wu tē tɔ dze li bēniin bē tē kwiye kituŋ.

21 Si wi mumkpaŋ tē fē kwe bē li bēniin bēchu lē, ɛ nē lē si wi mumkpaŋ gii fē le Nyɔ buu bēniin li kwe-e tē.

22 Fi fiēē le si bēniin bēchu kwi-i kifē be nuuŋ kini ki Ada-aŋ, ɛ nē lē si bēniin bēchu gii be ni be nuuŋ lu kifē be taashe baa bē Krai.

23 Se nuuŋ le, Nyɔ gii yi ni yi busi wi li mfi wu wu mwē. Krai nuuŋ wi wu tē saa wu tɔ dze wu bo. Fē gii naa tuu ni karisi bēē, bēniin bē nuuŋ bee se bo tē.

24 Mfi wu fi gii fi ni fi kēti ni, se ni nuuŋ mfi wu nshe gii yi ma. Krai gii lēshe bēmfon bē bunga mɔɔ bunɔŋa buchu bu sēki dēni, se tuu bumfon bwēē li Nyɔ-ɔ Baa wē.

25 Wu wu Krai se kēmi le ni sēki nsiin gēŋ bo mfi wu Nyɔ gii yi gēē bēniin bee bē mbani-i bēchu lē wuu lēkwiin se tōmi bikaa bīē li bee lēwē.

26 Wi wu mbani wu lejŋ wu gii mēeshi lēshe ɛ kwe.

27 Ɛ fiēē fi bē tē tsēē lē Kīŋwaati ki Nyɔ-ɔ le,
“Nyɔ gēē yē bīē bichu lē wuu lēkwiin se sēki.”

Se nuuŋ le, ntefu le bieee bichu bieee le wuu lekwiin ti nuuŋ ye le Nyɔ gɛɛ ye bieee bichu le wuu lekwiin mɔɔ yih yi Nyɔ tɛ le wuu lekwiin kɛ.

²⁸ Mfi wu bieee bichu gii bi nuuŋ le Krai lekwiin le ni sɛki, wu wu Nwanɛ Nyɔ se tuu gɛɛ yi yee le Tee li lekwiin wu gɛɛ bieee bichu le wuu lekwiin, le Nyɔ yi nuuŋ le bieee bichu-u lewe li bintsii bichu ni yi sɛki.

²⁹ Ɛ fi nuuŋ ye le Nyɔ gii yi buushɛ beniiŋ bɛ kwiye li kwe-e kɛ, bɛ se tuu bɛ lisi beniiŋ li dzɔɔ li kintsii ki beniiŋ bɛ kwiye kii la? Bɛ lisi be li dzɔɔ mben wulu se nuuŋ la, ɛ nuuŋ le Nyɔ nuuŋ tɛ buu beniiŋ li kwe-e kɛ?

³⁰ Tɛ se denŋi tɛ kwi-i mfi kwi ni kii la?

³¹ Bɛŋwaanɛŋ, mi ŋ'wɛ le kwe wa jo chichi. Ntiitɔɔ bieee bini ni kifɛ ntsakisɔɔ yi kii fiee fi Krai Jiso Taa wusɛŋ fɛ li be-en kɛti li tsan ye-ɛŋ.

³² Ɛ fi nuuŋ ye le Nyɔ gii yi buu beniiŋ bɛ kwiye kituŋ li kwe-e kɛ, si wiwon ti tiiti bieee, ntɛ ŋgɛɛŋ Ɛfishɛŋ, beniiŋ bɛ nuuŋ si nyán yi tɔɔ gwii bɛ mi, mben wulu nuuŋ la? Nnuuŋ ntɛ tee le, “Tɛ ni tɛ jii bieee, tɛ wundi bieee kifɛ fwaa nuuŋ tɛ bo tɛ kwiye,” ni?

³³ Kiin wi ni yeɛŋ bɛ ben kɛ. Nɛ ni nɛ kii le, “Ɛ wi wu kinge kee dzeen denŋi bɛ kintutu ki bifi, kɛ kintutu kilu gii ki biifi wu.”

³⁴ Teen yeɛŋ bufii bunɛ lijɛŋ, nɛ chinɛ li bibifi-i. Njɛŋɔɔ le ben bamu kii ye Nyɔ kɛ. Nse ntiiti ni le mfɛ le nɛ kɛmɛ buya.

Yi yi beniiŋ gii naa be ni be buti bɛ yi li kwe-e

³⁵ Wumu nuuŋ dza ni biiti laa Nyɔ gii yi buu beniiŋ li kwe-e nin le? Be gii be kɛmɛ nuuŋ ŋwaani yi yi la le?

³⁶ Wεε wi wu biiti le nuuŋ kibere. Kii yε le be ti tōyi fiee fi tε bo fuki fε fi saa fi kwi nsin ke ni?

³⁷ Yi yi fiee fi be ti tōyi ε yi yi ti buti yi se kuu ke. Be ti tōyi nεε nuuŋ ŋgō wεrεrε, mōo nuuŋ ŋgō yi giin, mōo nuuŋ yi la le,

³⁸ Nyō se nyεε ŋgō yilu yih yi kōŋgisi. Yi nyεε yi chichi chichi li ŋgō-ō si ŋgō yilu numi.

³⁹ Biee bichu ti kemi yε yi yi bwin yεεŋ ke. Beniin kemi yi yi be yi bwin chichi, nyāŋ kemi yi, muniin kemi yi yi mu, se nsūuŋ kemi tε yi yi.

⁴⁰ Biee bi liwe kemi yi yi bi, bi likwiin se kemi yi bi. Biee bi liwe kemi bujōŋ bu bi-i, bi likwiin se kemi tε bujōŋ bu bi-i.

⁴¹ Jobε kemi bwee bujōŋ, kwii se kemi tε bwee bujōŋ, muntsōŋ kemi bujōŋ bu mu mu-u. Fintsōŋ fimu be fimu tε kemε bujōŋ yεεŋ ke.

⁴² Ε nεε le si yi yi beniin gii naa yi nuuŋ mfi wu be gii be ni be buti li kwe-e. Be ti diyi wi yi yee fō, se nuuŋ le yi yi wi gii ni yi buti li kwe-e be yi mεεŋ yε yi fō ke.

⁴³ Be ti diyi wi be yi yi ti yenŋi yε bujōŋ ke, yi ti kemi yε buŋga ke. Se nuuŋ le, gii ni buti li kwe-e be yih yi kemi bujōŋ, yi kemi buŋga.

⁴⁴ Be ti diyi wi, yi yee nuuŋ yi wiwoŋ. Se nuuŋ le, gii ni buti li kwe-e be yi yi nuuŋ yi fiana kituŋ. Ε yi yi wiwoŋ nuuŋ lu, ke yi yi fiana yεε lu tε.

⁴⁵ Be tσεε baa le, “Adan wu ŋkosi tε nuuŋ yon, yindini.” Le tuu Adan wu lējin, tε nuuŋ fiee nuuŋ fiana yi nyεε ntse li beniin li.

⁴⁶ Wi ti bεε tē saa le kemε nuuŋ yi yi fiana ke. Ti bεε saa kemε nuuŋ yi yi wiwoŋ se tuu kemε yi yi fiana.

⁴⁷ Adan̄ wu ŋkosi, bε tē tōŋ wu bε kibon̄ ki li nshe-ε. Adan̄ wu lējin̄ se tē dza fiee nuun̄ liboo.

⁴⁸ Bēniin̄ bε laan̄kwiin̄ nuun̄ si wi wu ŋkosi wu bε tē tōŋ bε nshe, bēniin̄ bε liboo se nuun̄ si wi wu tē dza liboo.

⁴⁹ Si tē dzō baa mbose yi wi wu bε tē tōŋ bε nshe, ε nεε lε si tē gii naa tē dzō mbose yi wi wu tē dza liboo.

⁵⁰ Bēŋwaanēŋ, ntee li be-eŋ le yih yini yi nuun̄ nyan̄ bε ŋgōŋ nuun̄ tε naa kεmε kintsii lε bumfōŋ bu Nyō-ō lenti kε. Mōō tε le fiee fi nuun̄ fi fō nuun̄ fi tε kεmε kintsii fε fiee nuun̄ tē naa fō fe kε-ε.

⁵¹ Yikε yēēŋ nε woo ntee bēŋ munyikōō mu fiee lε. Bee bēchu nuun̄ tē naa kwi yε kε. Se nuun̄ le yi yi tēbēŋ bēchu gii naa taa yi fiiki.

⁵² Mfi wu bε tōŋ sōŋ yi lε kimērisε-ε, yi yisēŋ se fiiki nεε ni ŋwaan̄ŋ si wi ti lēebi lε. Mfi wu sōŋ naa yi yō, Nyō buu bēniin̄ bε tē kwi yε be bo li kwe-e bε yih yi mēēŋ yε le yi naa fō kε, bee tē mēēŋ lu se fiiki.

⁵³ Yi yi nuun̄ yi fō kēmi le yi naa yi fiiki yi to yi nuun̄ tē naa le yi fō kε. Yi yi nuun̄ yi kwi se kēmi le yi naa yi fiiki yi to yi nuun̄ tε naa kwi kε.

⁵⁴ Mfi wu yih yi nuun̄ yi kwi fiiki yi to yi nuun̄ tē naa kwi kε, fiee fichu se kōche si bε tē tsēε lε Kīŋwaati ki Nyō-ō le,

“Bε yaa baa kwe kitun̄ bε se bonde bun̄ga bu yi-i.

⁵⁵ Oo kwe, bun̄ga bwo nuun̄ fēŋ?

Oo kwe, nsōŋ ya yōō tayi bēniin̄ lu nuun̄ fēŋ?”

⁵⁶ Nsōŋ yi kwe nuun̄ bibifi, bun̄ga bu bibifi nuun̄ nchi wu Nyō.

⁵⁷ Tε ni tε nyēε kiyōōni li Nyō-ō yi taashe bee bε Taa wusēŋ wu Jiso Krai se tē yaa bibifi mōō kwe.

⁵⁸ Bēdēēni, bēŋwaanēŋ bē nuuŋ shén yēēŋ, nē lemi yēēŋ mkpaan̄. Kiin̄ fīēē nī sēēē bēŋ kē. Nē nindi yēēŋ nīmē chi Taa lē nē giin̄gi bē chi limfwe mfi kwi, nē nī nē kii le nuuŋ nīmē chi wi nindi kii Taa nuuŋ chi tē naa la li yee li kē.

16

Nya yi fīē bēniin̄ bē Nyō-ō lu

¹ Ngii ntee dēēni kii nya yi bē nyēē le bē nī bē fii bēniin̄ bē nuuŋ bē Nyō-ō lu. Nē feti nēē si ntē ntee le bintaashē bi bēniin̄ bē kimbeenchē-ē bi Galashan̄ le bi nī bi feti.

² Mfi wu nuuŋ jobē chi ŋkosi li fuu li chichu, wi mumkpan̄ mumkpan̄ buu fīēē nache gēē. E wi busi lōō, buu nēē si Nyō bee yi bōōni wu. Ke mi ntuu mi mbē nē tē tuu le nē nī nē chuti kichorē kē.

³ Ke mi mfesi, ntuu ntseē kin̄waati ntaa li nya yinē, bēniin̄ bē nē tsaa dzōō bē ŋgēēŋ bē ki Jerosalen̄.

⁴ E fi dzōōŋ li be-en̄ le ŋgēēŋ, tēē bē gēēŋ.

Bīēē bi Pōō tē beechi le gii naa fē

⁵ Ngii nsa ŋka dze yi Masadonya mfi wu mbēē lē be-en̄, kifē ŋ'wēkōō le ŋka dze le.

⁶ Nuuŋ nēē tēēbēŋ tsi, ntsi siin̄ mfi wu fokpōŋ wu tēēmi bē wu ka, nē se fi mi li ndēndē wē-ēŋ, nse nī ŋgiin̄gi lē ŋgiin̄gi le.

⁷ N'wēki yē lē ke mi mbē lē be-en̄ dēēni tēēbēŋ ŋēŋ yi nēē fē fē kē. Mbichōō limfwe lē kē mi mbē tēēbēŋ se bōseyi tē tsi, fē Taa nyē dze.

⁸ Se nuuŋ le ŋgii tsi Eḡeso fēni gēēŋ mbo jobē chi Tsōnō chi Pentekō-ō.

⁹ Kigoo kinōŋa gwiye kēē li mi-i lani le nin nime chi shaan li Nyō-ō, mōō si beniiŋ bamu baa lu be baanini nime chini ni.

¹⁰ E Timōti be, ne ŋeŋ le ne fe ni wuki bujōŋ le be-eŋ lenti, kife nindōō nime nuuŋ chi Nyō tsaan nēē si mi.

¹¹ Kiin wi ni ni nyamisi wu kē. Ne fi wu dēnde to liiŋ nyēkii le mi-i, kife tēē beŋwaanēŋ beŋeŋ tēŋgi baa wu.

¹² Kii ŋwaanēŋ wusēŋ wu Apolo fi fiēē le ntuu nleke wu mkpaan le la ŋka le be-eŋ bee beŋwaanēŋ beŋeŋ bamu baa, se nuuŋ le kōŋgisi-i le be deeni kē. Gii ke wu kēme dze, se be.

N'yēeshē be kimerise ki n'yōru

¹³ E ne nuuŋ lōō ne bichi. Ne lemi ne tēēmi li kimbeenche kinē, ne nuuŋ beniiŋ be kēmi shēŋ. Ne lemi ne tēēmi.

¹⁴ E ne feti fiee fichu fi ne feti, ne feti be kinŋkōŋgise.

¹⁵ Ne kii le Tifēna be yih ye nuuŋ beniiŋ be ŋkosi le kimbe ki Akeya-a be tē saa be gēē shēŋ li Taa li. Be nyē baa yih yibe le be ni be nindi li beniiŋ be nuuŋ be Nyō-ō. Beŋwaanēŋ, nsuŋgōō bō li be-eŋ.

¹⁶ Le ne ni ne wuki li beniiŋ li si bani, ne tuu ne wuki tē li beniiŋ be nindi be lingisi li fiee fimumkpa-aŋ be be.

¹⁷ N'wuki tē bujōŋ si wu wu Tifēna bee Fortunatus mōō Akaykus be baa le be ŋeŋ mi. Si mi ŋeŋ be ni fi tuu fi nuuŋ kēē mi ŋeŋgōō beŋ kituŋ.

¹⁸ Be deeni baa shēŋ yeŋ nēē yeŋ si be deeni baa yine. N'waani bani beniiŋ baa le ne ni ne guundi be.

¹⁹ Bintaashe bi beniin be kimbeenche bi Eesha lani yeeshi biɛɛ beŋ. Akwila bee Prisilia mɔɔ kintaashe ki beniin be kimbeenche ki shiiti li be yih yeeshi keɛ beŋ bujɔŋ li bukoon bu Taa le.

²⁰ Benwaanenɛ besen be kimbeenche-ɛ bechu tumi baa n'yeeshɛ. Ne yesi wi kwikwi be ŋkokine wu beniin be Nyɔ-o.

²¹ N'yeeshɛ wuni ɛ mi wu Pɔɔ wu ntseɛ be tsan yen.

²² Kinlɔɔ kɔɔ wi wu kɔŋgisi ye Taa ke. Mintemii Taa, kaari neɛ o be.

²³ Taa Jiso ni doonchi shen yee yi dzeen li be-en.

²⁴ Kinɔŋgise ken ni ki nuun li be-en bechu si teɛben taashe baa li Krai Jiso-o. [Fi nuun le.]*

* **16:24** Binwaati bi fichi bimu kemiye je yini ke

Sari

Sari: Sari (New Testament+)

copyright © 2024 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Sari

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

- You include the above copyright and source information.

- If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

- If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-04-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Apr 2025 from source files dated 26 Apr 2025

0b48302f-d71e-5995-a8f4-98013bf8b3d2